

รายงานการวิจัย

ความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าทางเศรษฐกิจในป่าไม้ของชุมชน วัด
โรงเรียน และโบราณสถาน ในจังหวัดนครราชสีมา

Biodiversity and economics values of community, temple,
school and ancient monument's forests in Nakhon Ratchasima
province

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผลงานวิจัยเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการวิจัยแต่เพียงผู้เดียว

รายงานการวิจัย

ความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าทางเศรษฐกิจในป่าไม้ของชุมชน วัด
โรงเรียน และโบราณสถาน ในจังหวัดนครราชสีมา

Biodiversity and economics values of community, temple,
school and ancient monument's forests in Nakhon Ratchasima
province

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

ผศ.ดร.พงศ์เทพ สุวรรณวารี

สาขาวิชาชีววิทยา สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผู้ร่วมโครงการ

รศ.ดร. หนูเดือน เมืองแสน

ผศ. ดร.ดวงกมล แม้นศิริ

ดร.พงษ์ฤทธิ ครบปรัชญา

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

ผลงานวิจัยเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการวิจัยแต่เพียงผู้เดียว

กรกฎาคม 2558

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ประจำปี พ.ศ. 2556 เนื้อหางานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จและลุล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากหลายฝ่าย ขอขอบคุณผู้ใหญ่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของทุกพื้นที่ศึกษา ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าพื้นที่สำรวจ เจ้าหน้าที่ของสาขาวิชาชีววิทยา สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่ช่วยจัดเตรียมเอกสาร สาขาภูมิศาสตร์สารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่ให้การสนับสนุนเครื่องมือ GPS และช่วยจัดทำแผน GIS ในครั้งนี้เป็นอย่างดี

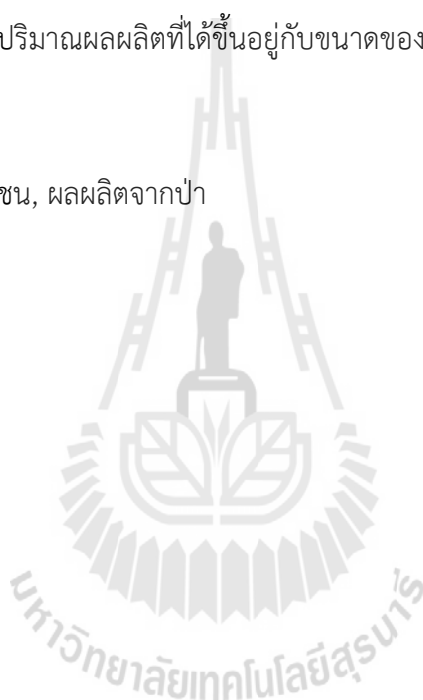
คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

จากการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าทางเศรษฐกิจในป่าไม้ของชุมชนจำนวน 8 แห่งใน 8 อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา ในปี 2557 โดยการสัมภาษณ์ชาวบ้านจำนวน 25 คน ต่อป่าชุมชน ผลการสำรวจพบว่า ป่าชุมชนเขาสามสิบส่างและเขาเขียวมีมูลค่ารวมของผลผลิตสุทธิมากที่สุดถึง 594,430 บาท ทำให้แต่ละครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยถึง 11,889 บาท/ปี รองลงมาคือป่าชุมชนเมืองลับแล (273,975 บาท) บ้านมาบกราด (240,659 บาท) โศกหนองงาช้าง (124,679 บาท) บ้านซับพงโพด (64,131 บาท) บ้านวังไผ่ (54,747 บาท) และบ้านดอนจันทร์ (54,747 บาท) ตามลำดับ ผลิตผลรวมที่มีมูลค่ามากที่สุดคือเห็ดป่า (743,485 บาท) รองลงมาคืออิ่ง (378,343 บาท) ไข่มัดแดง (214,699 บาท) ผักหวาน (52,039 บาท) และหน่อไม้ (18,793 บาท) ตามลำดับ ปริมาณผลผลิตที่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของป่า และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ของชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง

คำสำคัญ: ป่าชุมชน, เศรษฐกิจชุมชน, ผลผลิตจากป่า

Abstract

We conduct biodiversity and economic survey of 8 community forests in 8 districts of Nakhon Ratchasima province in 2014. We interviewed 25 villagers near each community forest. The results showed that Samsipsang and Kao Kiew community forest had the highest net profit of forest product for ฿ 594,430 and had an average net household profit of ฿ 11,889/year, followed by Muang Lablay (฿ 273,975) Ban Mabkrat (฿ 240,659) Kok-ngachang (฿ 124,679) Ban Sabpongpod (฿ 64,131) Ban Wangpai (฿ 54,747) and Ban Donjan (฿ 54,747), respectively. The most valuable forest product was mushroom (฿743,485), followed by bullfrog (฿ 378,343) ant egg (฿ 214,699) star gooseberry (฿ 52,039) and bamboo sprout (฿ 18,793), respectively. The amount of forest product was related to forest size and conservation awareness of people around that community forest.

Key words: community forest, community economic, forest product

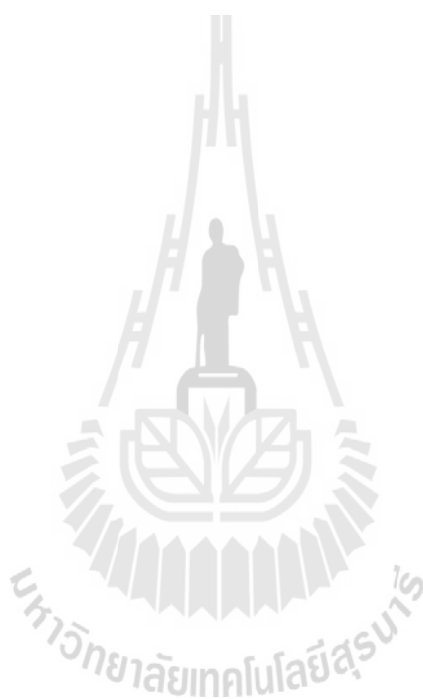

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาไทยอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	2
บทที่ 2 บทตรวจเอกสาร	3
2.1 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	10
3.1 พื้นที่ศึกษา	10
3.2 วิธีการศึกษา	10
บทที่ 4 ผลการศึกษา	13
4.1 ป่าชุมชนบ้านบึงประเสริฐ อำเภอมะนัง จังหวัดนครราชสีมา	13
4.2 ป่าชุมชนโคกหนองงาช้าง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา	15
4.3 ป่าชุมชนบ้านมาบกราด อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา	22
4.4 ป่าชุมชนบ้านดอนจันทร์ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา	29
4.5 ป่าชุมชนบ้านวังไผ่ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	36
4.6 ป่าชุมชนบ้านเขาสามสิบสามและเขาเขียว อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา	43
4.7 ป่าชุมชนบ้านซับพงโพด อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา	52
4.8 ป่าชุมชนเมืองลับแล อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 อภิปรายและสรุปผลการวิจัย	63
เอกสารอ้างอิง	65
ประวัติคณะผู้วิจัย	67

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ผลผลิตจากป่าและปริมาณการใช้ประโยชน์ผลผลิตต่อปีของครัวเรือน	7
3.1 สรุปการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ผลผลิตป่าในชุมชน	11
4.1 ปริมาณการเก็บหาหน่อไม้ต่อปีของชุมชนโคกหนองงาซ่าง	17
4.2 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนโคกหนองงาซ่าง	18
4.3 ปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนโคกหนองงาซ่าง	18
4.4 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนโคกหนองงาซ่าง	19
4.5 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาหน่อไม้ของชุมชนโคกหนองงาซ่าง	19
4.6 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนโคกหนองงาซ่าง	20
4.7 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาไข่มดแดงของชุมชนโคกหนองงาซ่าง	20
4.8 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนโคกหนองงาซ่าง	20
4.9 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนโคกหนองงาซ่าง	21
4.10 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าจากชุมชนโคกหนองงาซ่าง	21
4.11 ต้นทุนการใช้เสียมในการเก็บหาของป่าจากชุมชนโคกหนองงาซ่าง	21
4.12 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนโคกหนองงาซ่าง	22
4.13 ปริมาณการเก็บหาเห็ดโคนต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด	24
4.14 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด	25
4.15 ปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด	25
4.16 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด	26
4.17 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาเห็ดโคนของชุมชนบ้านมาบกราด	26
4.18 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนบ้านมาบกราด	27
4.19 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาไข่มดแดงของชุมชนบ้านมาบกราด	27
4.20 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านมาบกราด	27
4.21 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านมาบกราด	28
4.22 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านมาบกราด	28

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.23 ต้นทุนการใช้เสียมในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านมาบกราด	28
4.24 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนบ้านมาบกราด	29
4.25 ปริมาณการเก็บหาเห็ดโคนต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์	31
4.26 ปริมาณการเก็บหาผักหวานต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์	32
4.27 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์	32
4.28 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์	33
4.29 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาเห็ดโคนของชุมชนบ้านดอนจันทร์	33
4.30 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนบ้านดอนจันทร์	33
4.31 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผักหวานของชุมชนบ้านดอนจันทร์	34
4.32 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์	34
4.33 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านดอนจันทร์	34
4.34 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์	35
4.35 ต้นทุนการใช้เสียมในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์	35
4.36 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์	36
4.37 ปริมาณการเก็บหาหน่อไม้ต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่	38
4.38 ปริมาณการเก็บหาผักหวานต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่	39
4.39 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่	39
4.40 ปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่	40
4.41 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่	40
4.42 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาหน่อไม้ของชุมชนบ้านวังไผ่	41
4.43 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนบ้านวังไผ่	41
4.44 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาไข่มดแดงของชุมชนบ้านวังไผ่	41
4.45 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านวังไผ่	42
4.46 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านวังไผ่	42

สารบัญตาราง (ต่อ)

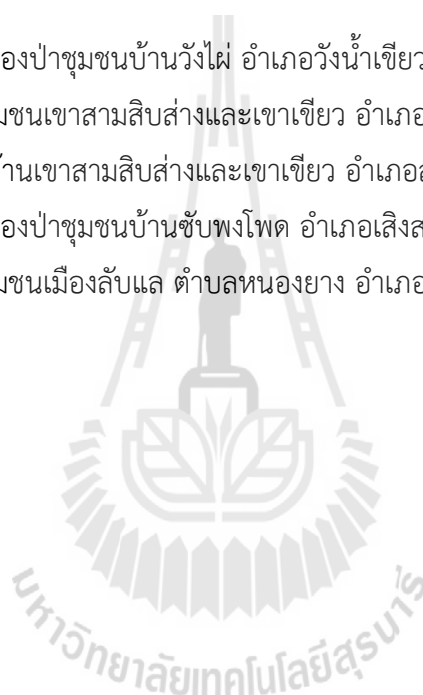
ตารางที่	หน้า
4.47 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาจากป่าของชุมชนบ้านวังไผ่	42
4.48 สรุปผลการคำนวณมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนบ้านวังไผ่	43
4.49 ปริมาณการเก็บหาเห็ดโคนต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	45
4.50 การคำนวณปริมาณการเก็บหาผักหวานต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	47
4.51 การคำนวณปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	47
4.52 ปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	48
4.53 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	48
4.54 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาเห็ดโคนของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	49
4.55 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผักหวานของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	49
4.56 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	49
4.57 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาไข่มดแดงของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	50
4.58 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	50
4.59 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	50
4.60 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	51
4.61 ต้นทุนการใช้เสียมในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	51
4.62 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว	52
4.63 ปริมาณการเก็บหาหน่อไม้ต่อปีของชุมชนบ้านซับพงโพด	54
4.64 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านซับพงโพด	54
4.65 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนบ้านซับพงโพด	55
4.66 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาหน่อไม้ของชุมชนบ้านซับพงโพด	55
4.67 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนบ้านซับพงโพด	56
4.68 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านซับพงโพด	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.69 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงาน ของชุมชนบ้านซำพงโพด	56
4.70 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านซำพงโพด	57
4.71 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนบ้านซำพงโพด	57
4.72 ปริมาณการเก็บหาเห็ดเฉพาะต่อปีของชุมชนเมืองลับแล	59
4.73 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนเมืองลับแล	59
4.74 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนเมืองลับแล	60
4.75 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาเห็ดเฉพาะของชุมชนเมืองลับแล	60
4.76 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนเมืองลับแล	60
4.77 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากชุมชนเมืองลับแล	61
4.78 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของ ชุมชนเมืองลับแล	61
4.79 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าของชุมชนเมืองลับแล	61
4.80 ต้นทุนการใช้เสียมในการเก็บหาของป่าของชุมชนเมืองลับแล	62
4.81 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนเมืองลับแล	62
5.1 เปรียบเทียบมูลค่าผลผลิตจากป่าชุมชนที่ศึกษา	63

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 ขอบเขตของป่าชุมชนบ้านบึงประเสริฐและสภาพป่าโดยทั่วไปของป่าชุมชนบ้านบึงประเสริฐ ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	14
4.2 ที่ตั้ง ขอบเขต และสภาพโดยทั่วไปของป่าชุมชนโคกหนองงาซ่าง อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา	16
4.3 ที่ตั้ง ขอบเขตสภาพโดยทั่วไปของป่าชุมชนบ้านมาบกราด อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา	23
4.4 ที่ตั้ง ขอบเขต และสภาพโดยทั่วไปของป่าชุมชนบ้านดอนจันทร์ ตำบลตูม อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา	30
4.5 ที่ตั้ง ขอบเขต และสภาพของป่าชุมชนบ้านวังไผ่ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	37
4.6 ที่ตั้งและขอบเขตของป่าชุมชนเขาสามสิบส่างและเขาเขียว อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา	44
4.7 สภาพทั่วไปของป่าชุมชนบ้านเขาสามสิบส่างและเขาเขียว อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา	45
4.8 ที่ตั้ง ขอบเขต และสภาพของป่าชุมชนบ้านซับพงโพด อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา	53
4.9 ที่ตั้งและขอบเขตของป่าชุมชนเมืองลับแล ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา	58

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

ความหลากหลายทางชีวภาพและศักยภาพของการเป็นแหล่งผลิตของป่าไม้ในชุมชนป่าในโรงเรียน ป่าในวัด และป่าในโบราณสถานในเขตจังหวัดนครราชสีมา เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของป่าไม้ในชุมชน คุณค่าของการนำมาใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและองค์ความรู้ของชุมชน รวมไปถึงการประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจของป่าชุมชน เหตุผลสำคัญของการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของป่าไม้ในชุมชนก็คือ การอาศัยพลังของชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้พื้นที่เขตป่านั้นเพื่อให้ตระหนักความสำคัญของป่าไม้ในชุมชนพื้นฟู และดูแลพื้นที่ป่า ให้เป็นป่าธรรมชาติที่สมบูรณ์เป็นพื้นที่ที่มีประโยชน์ต่อการรักษาระบบนิเวศ พื้นฟูแหล่งน้ำและความชุ่มชื้นตลอดจนการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยชุมชนที่มีพื้นที่ป่าเป็นของชุมชนแล้วเมื่อมีแนวทางการจัดการและอนุรักษ์ที่ดีแล้วก็จะได้ใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืนซึ่งประโยชน์ที่ได้รับนี้ก็จะเอื้อไปถึงประชาชนที่อยู่ไกลผืนป่าออกไป รวมถึงประชาชนที่อยู่ในลุ่มน้ำเดียวกันเป็นความยุติธรรมในสังคม พร้อมทั้งยังเป็นการเอื้อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและรักษาทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ตามกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญปีพุทธศักราช 2540

อย่างไรก็ดี แม้ว่าป่าไม้ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน และยังคงมีการขโมยตัดไม้ใช้สอยจากชุมชนละแวกใกล้เคียงและที่ล้อมรอบผืนป่า ทำให้ความสมบูรณ์ของป่าไม้ธรรมชาติไม่อยู่ในเกณฑ์ธรรมชาติ ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้องค์ความรู้ของคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพของป่า เพื่อให้ชุมชนตระหนักและแสดงบทบาทการเป็นเจ้าของและบำรุงรักษาป่าให้เป็นของชุมชนและเพื่อให้อำนาจและสิทธิต่อประชาชนในการจัดการป่าของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สำรวจรวบรวมข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากเขตป่าไม้ในชุมชน วัด โรงเรียน และโบราณสถาน ในจังหวัดนครราชสีมา
2. ประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของความหลากหลายทางชีวภาพจากเขตป่าไม้ในชุมชน วัด โรงเรียน และโบราณสถาน ในจังหวัดนครราชสีมา
3. จัดทำฐานข้อมูลด้านภูมิสารสนเทศแสดงสถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพและการกระจายของพื้นที่เขตป่าไม้ในชุมชน วัด โรงเรียน และโบราณสถานในจังหวัดนครราชสีมา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากเขตป่าไม้ในชุมชน วัด โรงเรียน และโบราณสถานในจังหวัดนครราชสีมา ในเขต 8 อำเภอ คือ อ.เมือง อ.เฉลิมพระเกียรติ อ.โชคชัย อ.ปักธงชัย อ.วังน้ำเขียว อ.สูงเนิน อ.ครบุรี และ อ.เสิงสาง โดยจะดำเนินการวิจัยเป็นระยะเวลา 12 เดือน

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษาตามโครงการจะทำให้ทราบถึงความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เขตป่าไม้ในชุมชน วัด โรงเรียน และโบราณสถานของพื้นที่ศึกษาวิจัย

1. การใช้ประโยชน์ผลผลิตและมูลค่าจากป่าไม้ในชุมชนในท้องถิ่น
2. ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของป่าในชุมชนของตนเอง
3. สามารถผลิตนักวิจัยรุ่นใหม่ในระดับปริญญาเอกได้จากโครงการนี้

บทที่ 2

บทตรวจเอกสาร

2.1 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการรณรงค์ส่งเสริมอย่างจริงจังและต่อเนื่องของกรมป่าไม้ ทำให้ในปัจจุบันประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของป่าไม้ มีการตื่นตัวในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้นโดย เผล็จ ข้าเพ็ง (2543) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านทุ่งยาว ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่าปัจจัยที่สำคัญต่อการอยู่รอดของป่าก็คือความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่นั่นเอง เพราะชาวบ้านจะได้รับประโยชน์จากการจัดการป่าไม้ในรูปแบบของป่าชุมชน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างยั่งยืนอีกทางหนึ่งด้วย

ป่าชุมชนโคกหินแม่ช้าง ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 19 ของ พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 จากกรมป่าไม้ มีพื้นที่ 2,600 ไร่ มีสภาพเป็นป่าเต็งรังที่กำลังรอกการฟื้นสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ มีความหลากหลายของพรรณไม้มานานาชนิด มีทั้งอาหารป่า พืชสมุนไพร ไม้ยืนต้น ฯลฯ ป่าชุมชนโคกหินแม่ช้างเป็นเหมือนธนาคารอาหารของราษฎรตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ที่มีการจัดการป่าชุมชนร่วมกันของชุมชนแต่ละหมู่บ้านมากถึง 21 หมู่บ้าน มีการตั้งกฎ กติกาในการใช้ป่าชุมชนร่วมกัน มีการจัดตั้งเวร-ยาม ลาดตระเวนป่า มีกิจกรรมการปลูกเสริมป่า กิจกรรมสร้างแปลงสาธิตอาหารชุมชน ฯลฯ ทำให้สภาพป่าเริ่มฟื้นคืนสภาพ กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ นำความชุ่มชื้นมาสู่บริเวณใกล้เคียง ซึ่งคนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

นอกจากนี้จากรายงานการศึกษาป่าชุมชนโคกหินลาดหนองคู-นาดูน มีพื้นที่ป่ากว่า 2,500 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลนาข่า ตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม ตำบลหนองคู อำเภอนาดูน ตำบลหนองเรือ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีชุมชนล้อมรอบ 19 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 9,615 คน เพศชาย 4,743 คน เพศหญิง 4,862 คน (รายงานข้อมูลประชากร ปี 2551) เป็นพื้นที่ที่มีองค์กรชาวบ้านที่เข้มแข็งและเป็นสถานที่ที่ประชาชนในชุมชนยังใช้ประโยชน์ในการเก็บหาของป่าเพื่อการดำรงชีพ

สำรวจพบกลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมจำนวน 6 วงศ์ 8 สกุล 10 ชนิด มีค่าดัชนีความหลากหลายของชนิดพันธุ์ (H) เท่ากับ 1.93 ค่าดัชนีความสม่ำเสมอในการกระจายจำนวน (J) เท่ากับ 0.8384 ค่าความหลากหลาย

ชนิด (D) เท่ากับ 6.89 จากสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่สำรวจพบ 10 ชนิด แสดงให้เห็นว่ามีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 7 ชนิดที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปเช่น หนูท้องขาว (*Rattus rattus*) หนูนาเล็ก (*Rattus losea*) ค้างคาวขอบหูขาวกลาง (*Cynopterus sphinx*) เป็นต้น และอีก 3 ชนิด ซึ่งเป็นชนิดที่พบเห็นได้น้อยในพื้นที่ศึกษา เช่น พังพอนธรรมดา (*Herpestes javanicus*) หมาจิ้งจอก (*Canis aureus*) ชะมดแผงหางปล้อง (*Viverra zibetha*) เป็นต้น

วุฒิชัย พิรุณสุนทร (2554) ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการป่าชุมชนในพื้นที่สำนักงานป่าไม้เขตขอนแก่น กล่าวว่า ป่าชุมชนถือได้ว่าเป็นป่าเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ผลิตผลจากป่า เช่น ฟืน ถ่าน อาหารป่า ตลอดจนสมุนไพร ไม้พื้นบ้าน ฯลฯ สามารถอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง เป็นการลดภาระค่าครองชีพของราษฎร รวมทั้งเป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินงานร่วมกันอยู่อย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานจัดการป่าชุมชนได้รับการขานรับจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเห็นว่าการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบป่าชุมชน ควรเน้นให้องค์กรชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับป่า และมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องและผูกพันกับป่า โดยมีหน่วยงานของภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษาเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงาน ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมของรูปแบบในการจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อความดำรงอยู่ของพื้นที่ป่าควบคู่ไปกับความเข้มแข็งของชุมชน

ป่าไม้เป็นแหล่งรวมความหลากหลายทางชีวภาพอันเป็นแหล่งสนับสนุนปัจจัยการดำรงชีวิตของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนรอบผืนป่าได้เข้าไปใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าเพื่อใช้บริโภคตามฤดูกาลเช่นผลไม้ป่า เห็ด หน่อไม้ และแมลงต่างๆ ฯลฯ ส่วนหนึ่งนำไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน (สมหญิง ปู่แก้ว และคณะ, 2552) อีกทั้งชุมชนยังใช้ประโยชน์จากป่า โดยการใช้พืชสร้างที่อยู่อาศัยและเป็นเชื้อเพลิง พืชที่ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม และเป็นสีย้อม พืชที่ใช้เป็นสมุนไพร พืชที่ใช้ในพิธีกรรมและความเชื่อต่างๆ เกิดเป็นป่าที่มีความสำคัญกับวิถีท้องถิ่นแสดงให้เห็นถึงกระบวนการดำรงชีวิตของคนในชุมชนซึ่งสมประสมการณ์และภูมิปัญญาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประกอบพื้นฐานของสังคม วัฒนธรรม (Ranida, 2010) จึงเกิดเป็นป่าซึ่งมีการจัดการร่วมกันของคนในชุมชนเพื่อผลประโยชน์ของคนในชุมชนนั้นได้อย่างยั่งยืนจึงเรียกว่าเป็นป่าชุมชนเกิดขึ้น

กรมป่าไม้ (2554) ได้ให้ความหมายของป่าไม้ชุมชนคือ พื้นที่ป่าใกล้ชุมชนซึ่งชุมชนใช้ประโยชน์และบริหารจัดการตามวิธีการและความเชื่อของชุมชน รวมถึงกระบวนการบริหารจัดการป่าไม้ที่ดำเนินการโดยชุมชนเป็นหลักและให้ผลประโยชน์แก่ชุมชนนั้นอย่างทั่วถึงและยั่งยืน ป่าชุมชนจำแนกตามลักษณะสภาพป่า

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของชุมชนได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) ป่าชุมชนดั้งเดิมเป็นพื้นที่ป่าที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติมีพันธุ์ไม้ขนาดใหญ่อายุยาวนานและมีพันธุ์พืชหลากหลาย ป่าชุมชนดั้งเดิมจะเป็นพื้นที่ป่าที่ชุมชนกำหนดไว้มิให้มีการบุกรุกเข้าไปตัดไม้ทำลายป่า ถิ่นครองหรือเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นพื้นที่เกษตรกรรม วัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมป่าชุมชนก็เพื่อให้ป่ามีความอุดมสมบูรณ์และตอบสนองประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอื่นๆ เช่น เศรษฐกิจวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนและ 2) ป่าชุมชนพัฒนา พื้นที่ป่าส่วนใหญ่เป็นที่สาธารณะรกร้างว่างเปล่าหรือเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมและชุมชนมีความเห็นว่าควรพัฒนาให้ไม้ป่าไม้บนพื้นที่นั้น โดยวิธีการปลูกป่าขึ้นมาใหม่หรือเข้าไปปลูกเสริมเพื่อการฟื้นฟูหรือป้องกันบำรุงรักษามิให้สัตว์เลี้ยงหรือไฟลามป่าเข้าไปทำอันตรายต่อพื้นที่นั้น วัตถุประสงค์ของการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นป่าชุมชนประเภทนี้เพื่อเป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชนในลักษณะต่างๆ เช่น ป่าชุมชนในวัด โรงเรียน ในพื้นที่สาธารณะ ชุมชนเมือง ในที่สองฟากถนน เป็นต้น

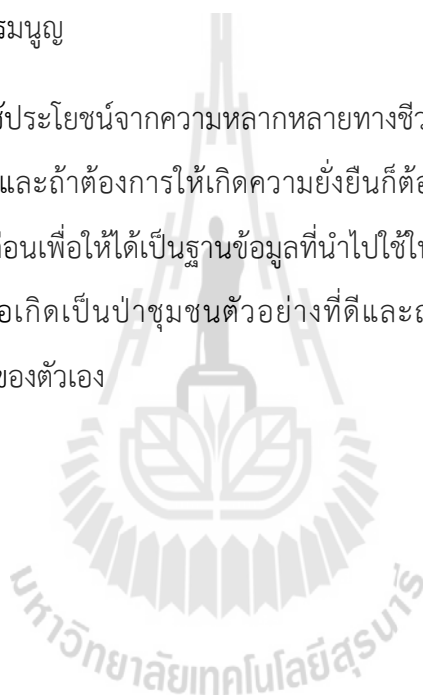
สำหรับภาคประชาชนมีความตื่นตัวที่จะสืบทอดและฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ดั้งเดิม ป้องกันการช่วงชิงของกลุ่มเอกชน สามารถเข้าไปจัดการทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นของตนในพื้นที่ส่วนรวมที่รวมกันใช้ประโยชน์ (กรมป่าไม้, 2554) ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณไม้สัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งเป็นแหล่งสมุนไพรซึ่งในแต่ละฤดูกาลได้มีประชาชนได้เข้าไปเก็บผลผลิตจากป่ามาใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก นับได้ว่าเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของคนในชุมชนและภายนอกชุมชน สมหญิง ปูแก้ว และคณะ (2552) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าชุมชนโคกใหญ่ ซึ่งเป็นชนิดป่าเต็งรังที่ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุดในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งปริมาณการใช้ผลผลิตจากป่าในชุมชน โดยตรงพบว่า การใช้หญ้าเลี้ยงสัตว์จำนวนต่อปีของครัวเรือนมากที่สุด รองลงมาเป็นเห็ดป่า แมลงจิโป่ม แยมพืชผักป่า ไม้พื้ดงแสดงในตารางที่ 2.1

คุณค่าที่ให้กับทรัพยากรธรรมชาติมีความแตกต่างกันของแต่ละบุคคลที่เข้าใจและรู้ประโยชน์ที่จะนำมาใช้ ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ให้ผลิตแก่สัตว์และมนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ทั้งทางตรง โดยรูปของอาหาร ยา ที่อยู่อาศัย และให้คุณประโยชน์ทางอ้อม เช่น การคายออกซิเจน ดูดคาร์บอนไดออกไซด์ และดูดความร้อนในกระบวนการสังเคราะห์แสง ซึ่งสร้างความสดชื่นในบรรยากาศ ฯลฯ ในด้านการเป็นผูรับของต้นไม้เช่น การที่แมลง และนกที่อาศัยต้นไม้ช่วยในการขยายพันธุ์ สัตว์ที่ใช้ต้นไม้เป็นที่อยู่อาศัยให้มูลที่เป็นปุ๋ยแก่ต้นไม้ ฯลฯ และมนุษย์ยังใช้ประโยชน์จากสัตว์อีกทอดหนึ่งในรูปของการนันทนาการเช่น การส่องสัตว์รวมถึงการใช้เนื้อสัตว์เป็นอาหารการประเมินค่าทรัพยากรเช่นในกรณีของการประเมินค่าต้นไม้ นั้น ถึงแม้ต้นไม้จะให้คุณค่ากับสิ่งมีชีวิตต่างๆ มากมาย แต่ในการวัดคุณค่านั้นจะวัดโดยอ้างอิงจากคุณค่าที่มนุษย์ได้รับทั้งส่วนที่เป็นคุณค่า

ทางตรง คุณค่าทางอ้อม รวมทั้งคุณค่าส่วนที่ยังไม่ได้ใช้ (Non-use value หรือ Passive-use value) ด้วยเทคนิคที่เหมาะสม (เดชา บุญค้ำ, 2543)

ส่วนส่งเสริมจัดการป่าชุมชน (2554) ได้รายงานว่่า ประเทศไทยมีโครงการป่าชุมชนทั้งหมด 3,112,311 ไร่ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเนื้อที่ทั้งหมด 1,015,362 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32 ของพื้นที่ทั้งประเทศ และสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 8 นครราชสีมา (2553) ได้รายงานว่่า จังหวัดนครราชสีมาได้จัดทำโครงการป่าชุมชนจนถึงปัจจุบันถึง จำนวน 183 โครงการ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 95,766 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.4 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งแต่ละโครงการป่าชุมชนดำเนินงานระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและคนในชุมชนในการจัดการป่าไม้และกิจกรรมต่างๆ ทุกขั้นตอน ในพื้นที่ที่ได้รับอนุมัติโครงการป่าชุมชนตามกฎหมายที่รับผิดชอบและบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนจึงถือได้ว่าเป็นการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอีกทางหนึ่ง และถ้าต้องการให้เกิดความยั่งยืนก็ต้องเริ่มจากกระบวนการศึกษาความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพก่อนเพื่อให้ได้เป็นฐานข้อมูลที่น่าไปใช้ในการวางแผนและนำไปสู่การปฏิบัติจริงร่วมกับคนในชุมชนนั้นๆ เพื่อเกิดเป็นป่าชุมชนตัวอย่างที่ดีและถ่ายทอดไปสู่ชุมชนอื่นๆ ให้รักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนของตัวเอง

ตารางที่ 2.1 ผลผลิตจากป่าและปริมาณการใช้ประโยชน์ผลผลิตต่อปีของครัวเรือน

ชนิดของผลผลิต	หน่วย	ปริมาณการใช้ต่อปี			
		บริโภค	จำหน่าย	รวม	เฉลี่ยต่อครัวเรือน
เห็ดป่า	กิโลกรัม	9,517	13,066	22,583	86.86
พืชผักป่า	กิโลกรัม	1,609	348	1,957	7.53
ผลไม้ป่า	กิโลกรัม	988	478	1,466	5.64
พืชกินหัว	กิโลกรัม	295	0	295	1.14
หญ้าเลี้ยงสัตว์	กระสอบ	43,400	50	43,450	167.12
ไม้พิน	ลูกบาศก์เมตร	1,889	67	1,956	7.52
สมุนไพร	ตำรับ	2	253	255	0.98
แมลง					
- จีโป่ม	ตัว	4,439	2,250	6,689	25.73
- ผึ้ง/น้ำผึ้ง	รัง	11	5	16	0.06
- ตั๊กแตน	กิโลกรัม	15	5	20	0.08
- จักจั่น	ตัว	601	140	741	2.85
- แมงคาม	ตัว	246	0	246	0.95
- แมลงช้าง	กิโลกรัม	0.20	0	0.20	0.00
- จิ้งหรีด	กิโลกรัม	30	32	62	0.24
- แมงตับเต่า	กิโลกรัม	50	13	63.20	0.24
- แมงจิ้งจก	กิโลกรัม	110	35	145	0.56
- ไช้เม็ดแดง	กิโลกรัม	202	82	284	1.09
- แมงทับ	ตัว	430	0	430	1.65
- แมงแคง	กิโลกรัม	15	0	15	0.06
- แมงป่อง	ตัว	564	163	727	2.80
- แมงดา	ตัว	283	165	448	1.72
สัตว์ป่า					
- กะปอม	ตัว	1,324	530	1,854	7.13
- แย้	ตัว	1,737	486	2,223	8.55
- ตู๊กแก	ตัว	68	30	98	0.38

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชนิดของผลิต	หน่วย	ปริมาณการใช้ต่อปี			
		บริโภค	จำหน่าย	รวม	เฉลี่ยต่อครัวเรือน
- หนุ	ตัว	239	10	249	0.96
- งูเห่า	ตัว	2	0	2	0.01
- ไก่ป่า	ตัว	8	6	14	0.05
- กระรอก	ตัว	19	0	19	0.07
- กระแต	ตัว	72	0	72	0.28
- นกกระจอก	ตัว	20	20	40	0.15
- นกเอี้ยง	กิโลกรัม	18	20	38	0.15
- กบ	กิโลกรัม	3	0	3	0.01
- เขียด	กิโลกรัม	2	0	2	0.01
- อึ่งอ่าง	กิโลกรัม	3	0	3	0.01
- นกขอด	ตัว	18	5	23	0.09

ที่มา: สมหญิง ปู่แก้ว และคณะ (2552)

สุพจน์ ศิริสุนทร (2540) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของสภาตำบลในการพัฒนาป่าชุมชน กรณีศึกษาตำบลสวนหม่อน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาป่าชุมชนอาศัยวิธีการที่สำคัญคือ การกำหนดเขตป่าชุมชนพร้อมรังวัดขึ้นทะเบียนให้ถูกต้อง มีการอนุรักษ์และบำรุงรักษาป่า โดยปลูกต้นไม้เพิ่มเติมการกำหนดกฎระเบียบควบคุมการแบ่งสรรผลประโยชน์จากการขายไม้เศรษฐกิจเพื่อเป็นกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน โดยแบ่งสรรงบประมาณให้ทุกหมู่บ้านในตำบลอย่างยุติธรรม และหมู่บ้านจะนำเงินไปใช้ในกิจกรรมพัฒนาของตนหรือให้ครัวเรือนต่างๆ กู้ยืมตามอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งการใช้จ่ายเงินช่วยเหลือกลุ่มแม่บ้านและสร้างสิ่งสาธารณูปโภคต่างๆ ส่วนการจัดความขัดแย้งในท้องถิ่น สภาตำบลได้เจรจาประนีประนอมกับกลุ่มผู้บุกรุกป่าชุมชน ถ้าหากรายใดมีปัญหาจะขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยดำเนินการ ผลการพัฒนาชุมชนพบว่า การมีส่วนร่วมของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ใกล้เขตป่าชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยให้ความร่วมมือไม่บุกรุกและตัดต้นไม้ การช่วยสอดส่องดูแลและสำรวจปัญหาป่าชุมชนและรายงานต่อคณะกรรมการปลูกป่า การร่วมกันปลูกป่า ดูแลรักษาและการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสภาตำบล มีการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นและมีรายได้จากการปลูกป่าเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ในระดับชุมชนจะได้รับการแบ่งสรรเงินกองทุนพัฒนาหมู่บ้านอย่างยุติธรรม สำหรับการสร้างเครือข่ายขององค์กรท้องถิ่นด้านการพัฒนาป่าชุมชน พบว่าครัวเรือนและหมู่บ้านต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงมีการยอมรับการปลูกป่าเศรษฐกิจ (ยูคาลิปตัส) และ

นำไปปลูกในที่ดินสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านและที่ทำกินของตนเองเพิ่มขึ้น การให้ความร่วมมือไม่นำฝูงสัตว์เข้าไปเลี้ยงในพื้นที่ปลูกป่ามีอายุน้อยกว่า 1 ปี การช่วยประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ส่วนความคิดเห็นของชาวบ้านต่อความสามารถในการดำเนินงานป่าชุมชนการบริหารกองทุนและแนวทางการจัดการป่าชุมชนของสภาตำบลในระดับมาก คือ มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐอย่างได้ผลดี

สุรียา ยี่ซุน (2534) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลศรีละกอ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนในระดับที่ค่อนข้างต่ำพิจารณาจากระดับการศึกษาจำนวนที่ดินทำกิน ประเภทของการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนและการเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกานจัดการป่าชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ลักษณะบ้านที่อาศัยต่างกัน มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น การได้รับข่าวสาร ความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับป่าชุมชน การเกรงใจในนโยบายของรัฐด้านป่าไม้ และการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า โดยพื้นฐานแล้วประชาชนมีความรู้สึกรังเกียจในทรัพยากรธรรมชาติและต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ในส่วนของการบริหารจัดการ ป่าชุมชน พบว่ามีปัจจัยหลายๆ อย่างที่ทำให้การบริหารจัดการป่าชุมชนประสบความสำเร็จ และมีปัจจัยบางอย่างที่เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการป่าชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารจัดการป่าชุมชน

จากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเรื่องนี้ คือ ประวัติหรือความเป็นมาของป่าชุมชน แนวคิดการก่อตั้งป่าชุมชน กรรมการป่าชุมชน การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน โดยได้นำประเด็นดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาและเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบเนื้อหาของประเด็นคำถามหลักในแบบสัมภาษณ์และนำไปสู่กรอบแนวคิดว่าแนวทางการจัดการป่าชุมชน จะต้องมีการบูรณาการทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มต้นเรียนรู้ในบริบทของป่าชุมชนวิเคราะห์ปัญหาในด้านต่างๆ และร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดการป่าชุมชนซึ่งเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์ทั้งการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 พื้นที่ศึกษา

การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากเขตป่าไม้ในชุมชน วัด โรงเรียน และโบราณสถานในจังหวัดนครราชสีมา ในเขต 8 อำเภอ คือ อ.เมือง อ.เฉลิมพระเกียรติ อ.โชคชัย อ.ปักธงชัย อ.วังน้ำเขียว อ.สูงเนิน อ.ครบุรี และ อ.เสิงสาง

3.2 วิธีการศึกษา

3.2.1 ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

ชนิดของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนให้พื้นที่ศึกษาวิจัยจากภูมิปัญญาของชาวบ้านโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-deep interview) (บุญธิดา เกตุสมบุญณ์, 2553)

3.2.5 ศึกษาการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าไม้ในชุมชนและการประเมินมูลค่า

1) ทำการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์โดยตรงผลผลิตจากป่าจำนวน 9 ด้านคือ เห็ดป่า พืชผักป่า ผลไม้ป่า พืชกินหัว แมลงและผลผลิตของแมลง สัตว์ป่า หญ้าเลี้ยงสัตว์ ไม้ฟืน และสมุนไพร (สมหญิง ปู่แก้ว และคณะ, 2552) ซึ่งเป็นการประเมินแบบผ่านการวัดสวัสดิการทางเศรษฐกิจในระบบตลาด ดังนั้นเครื่องมือในกลุ่มนี้จึงใช้กับมูลค่าทรัพยากรจากการใช้การประเมินโดยใช้ราคา (Market Value Approaches) ใช้ประเมินทรัพยากรที่มีการใช้ประโยชน์ผ่านระบบตลาดโดยตรง

2) การเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระดับข้อมูล คือ (1) ชุมชน (2) กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ (3) คริวเรือน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 สรุปการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ผลผลิตป่าในชุมชน

ระดับข้อมูล	เครื่องมือ	ข้อมูลที่ต้องการ	สรุปข้อมูลพื้นฐานและที่ใช้ในการคำนวณ
ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ระดมชนิดและจัดลำดับผลผลิตจากป่า - แผนที่ผลผลิตจากป่า 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชื่อชนิดและกลุ่มชนิดของผลผลิตจากป่า 2. ลำดับความสำคัญของผลผลิตจากป่า 3. แผนที่แสดงตำแหน่งของผลผลิตจากป่า 4. ข้อมูลค่าตอบแทนแรงงานในท้องถิ่น 	<p>สรุปข้อมูลพื้นฐาน :</p> <ul style="list-style-type: none"> - รายชื่อชนิดของป่าที่ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ทั้งหมด - รายชื่อชนิดหรือกลุ่มชนิดของป่าที่สำคัญกับคน ส่วนใหญ่ในชุมชนและเป็นชนิดที่ประเมินมูลค่า - แหล่งเก็บหาของป่าและความเข้มข้นในการใช้ - ช่วงเวลาในการเก็บหาของป่าแต่ละชนิดและสัดส่วนปริมาณการเก็บหาในแต่ละเดือน <p>ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ค่าตอบแทนแรงงานในท้องถิ่น - ราคาตลาดท้องถิ่นตามฤดูกาลในแต่ละชนิด - หน่วยการวัดปริมาณการเก็บหาในแต่ละชนิด - วัสดุอุปกรณ์ในการเก็บหาในแต่ละชนิด - จำนวนและรายชื่อผู้ใช้ประโยชน์หลัก/รอง
กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิทินการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่า 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชนิดผลผลิตจากป่าเฉพาะกลุ่มที่ประเมิน 2. ช่วงเวลาในการเก็บหาของป่าในแต่ละชนิด 3. สัดส่วนปริมาณการเก็บหาในแต่ละเดือน 4. ราคาและหน่วยวัดในท้องถิ่นในแต่ละชนิด 5. วัสดุอุปกรณ์ในการเก็บหาในแต่ละชนิด 6. จำนวนและรายชื่อผู้ใช้ประโยชน์หลัก/รอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ปริมาณการเก็บหาของป่ารายครัวเรือน - ชั่วโมงการทำงานจากการเก็บหาของป่า
ครัวเรือน	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถาม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปริมาณการเก็บหาของป่ารายครัวเรือน 2. ชั่วโมงการทำงานจากการเก็บหาของป่า 	<ul style="list-style-type: none"> - ปริมาณการเก็บหาของป่ารายครัวเรือน - ชั่วโมงการทำงานจากการเก็บหาของป่า

ที่มา: บุญธิดา เกตุสมบุญ (2553)

3) หลักการการวิเคราะห์ข้อมูล

- มูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่า = มูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์จากพืช + มูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์จากสัตว์

มูลค่ารวม คือ มูลค่าผลประโยชน์ที่ได้จากการเก็บหาของป่าโดยไม่ได้หักต้นทุนในการเก็บหา

- มูลค่ารวม (บาท/ปี) = ปริมาณการจับหรือเก็บหา (หน่วย/ปี) × ราคา (บาท/หน่วย)
มูลค่าสุทธิ คือ มูลค่าจากการเก็บหาของป่าหักออกด้วยต้นทุนที่ใช้ในการเก็บหา ได้แก่ แรงงาน และอุปกรณ์ต่างๆ

- มูลค่าสุทธิ (บาท/ปี) = มูลค่ารวม (บาท/ปี) - ต้นทุน (บาท/ปี)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของความหลากหลายทางชีวภาพจากเขตป่าไม้ในชุมชน วัด โรงเรียน และโบราณสถาน ในจังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าไม้ในชุมชนและการประเมินมูลค่า โดยทำการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์โดยตรงผลผลิตจากป่าจำนวน 9 ด้านคือ เห็ดป่า พืชผักป่า ผลไม้ป่า พืชกินหัว แมลงและผลผลิตของแมลง สัตว์ป่า หนูลีเลี้ยงสัตว์ ไม้ฟืน และสมุนไพร (สมหญิง ปูแก้ว และคณะ, 2552) ซึ่งเป็นการประเมินแบบผ่านการวัดสวัสดิการทางเศรษฐกิจในระบบตลาด ดังนั้น เครื่องมือในกลุ่มนี้จึงใช้กับมูลค่าทรัพยากรจากการใช้การประเมินโดยใช้ราคา (Market value approaches) ใช้ประเมินทรัพยากรที่มีการใช้ประโยชน์ผ่านระบบตลาดโดยตรง ซึ่งการเก็บข้อมูลสามารถแบ่งเป็น 3 ระดับข้อมูล คือ 1) ชุมชน 2) กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ และ 3) คริวเรือน ดังตารางที่ 3.1 โดยแต่ละพื้นที่ป่าชุมชนสามารถประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์โดยตรงได้ดังต่อไปนี้

4.1 ป่าชุมชนบ้านบึงประเสริฐ ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ป่าชุมชนบ้านบึงประเสริฐ ตั้งอยู่ในตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (ภาพที่ 4.1) มีพื้นที่ขนาด 79 ไร่ 1 งาน 19 ตารางวา ก่อตั้งโครงการในปี 2552 เป็นที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (กรมป่าไม้, 2558ก) มีระยะทางโดยประมาณ 300 เมตร จากชุมชน มีบ่อน้ำในป่าชุมชน เพื่อใช้อุปโภค บริโภคในหมู่บ้าน ป่าชุมชนบึงประเสริฐยังมีอายุน้อยอยู่ เพียง 4-5 ปีเท่านั้น จึงใช้ประโยชน์ได้ไม่มากนัก มีการดูแลโดยกรมป่าไม้ และเอาต้นไม้ที่กรมป่าไม้มาปลูกทุกปี

จากการสอบถามผู้ให้ข้อมูลจำนวน 25 คน เป็นผู้ชาย 12 คน ผู้หญิง 13 คน มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 3-4 คน สรุปได้ว่า ป่าชุมชนบึงประเสริฐ การเก็บหาการใช้ประโยชน์จากพืช ส่วนมาก จะเป็นจำพวกเห็ด เช่น เห็ดโคกโคเค เห็ดโคน และยอดขี้เหล็ก ใช้เวลาหาประมาณ 2 ชั่วโมง จะเก็บไปบริโภคเองเท่านั้น คนละประมาณ 1 ตะกร้า จะเก็บในช่วงเดือนพฤศจิกายน เนื่องจากจะแบ่งให้พี่น้องชาวบ้านและหมู่บ้านที่ใกล้เคียงเก็บด้วย พอในช่วงที่มีงานวัด ชาวบ้านก็จะช่วยกันเก็บเพื่อทำเป็นอาหารบริโภคในวัด และงานรวมญาติพี่น้องของทุกๆ ปี

ส่วนการเก็บหาการใช้ประโยชน์จากสัตว์ ที่พบส่วนมากจะเป็นสัตว์ขนาดเล็กตามฤดูกาล เช่น อึ่ง และไข่มดแดง จะใช้เวลาในการหาประมาณ 2 ชั่วโมง โดยส่วนใหญ่จะเน้นเพื่อบริโภคมากกว่านำไปขายเนื่องจากทรัพยากรดังกล่าว ยังมีน้อยไม่อุดมสมบูรณ์เท่าที่ควร

ภาพที่ 4.1 ขอบเขตของป่าชุมชนบ้านบึงประเสริฐและสภาพป่าโดยทั่วไปของป่าชุมชนบ้านบึงประเสริฐ ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ไม่มีข้อมูลการเก็บหาการใช้ประโยชน์ไม้พิน เนื่องจากพบว่าไม่มีการตัดเนื่องจากต้นไม้ยังเล็ก และคร้วเรือนส่วนมากใช้แกสในการหุงต้มในครัวเรือนมากกว่า

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องต้นทุนการใช้อุปกรณ์ในการเก็บหาผลผลิตจากป่า พบว่าส่วนใหญ่ผู้ที่เข้าไปเก็บของป่าจากป่าชุมชนบึงประเสริฐ จะใช้ ตะกร้า และใช้ได้ตลอดทั้งปี มีราคาประมาณ 80 บาท ใช้ได้ประมาณ 5 ปี และรองลงมาเป็นการใช้ ถูพลาสติก เนื่องจากหาง่ายใช้ถูพลาสติกเก่าได้โดยไม่ต้องซื้อและถ้าหากเป็นตอนกลางคืนจะใช้ไฟฉาย ด้วยโดยมีราคาประมาณ 150 บาท ใช้ได้ประมาณ 3 ปี เพราะแบตเตอรี่เสื่อม

เนื่องจากป่าชุมชนบึงประเสริฐยังมีอายุน้อยเพียง 4-5 ปีเท่านั้น จึงใช้ประโยชน์ได้ไม่มากนัก การเก็บหาการใช้ประโยชน์จากพืช ส่วนมากจะเป็นจำพวกเห็ด เช่น เห็ดโคกโคไค เห็ดโคน และยอดขี้เหล็ก ซึ่งจะเก็บไปบริโภคเองเท่านั้น และการเก็บหาการใช้ประโยชน์จากสัตว์ที่พบส่วนมากจะเป็นสัตว์ขนาดเล็กตามฤดูกาล เช่น อึ่ง และไข่มดแดง โดยส่วนใหญ่จะเน้นเพื่อบริโภคมากกว่านำไปขาย เนื่องจากทรัพยากรดังกล่าว ยังมีน้อยไม่อุดมสมบูรณ์เท่าที่ควร ดังนั้นในพื้นที่ป่าบึงประเสริฐ ตำบลพลกรัง อำเภอเมืองนครราชสีมา จึงไม่สามารถประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจได้

4.2 ป่าชุมชนโคกหนองงาช้าง อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ป่าชุมชนโคกหนองงาช้าง ตั้งอยู่ที่ ตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 415 ไร่ 67.2 ตารางวา เริ่มโครงการในปี 2550 (ภาพที่ 4.2) มีระยะห่างจากชุมชนประมาณ 150 เมตร โดยมีหมู่บ้านใกล้เคียง ได้แก่ บึงทับปร่างค์ หนองสำโรง และโพธิ์ทอง (กรมป่าไม้, 2558ข) มีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 25 คน เป็นผู้ชาย 17 คน ผู้หญิง 5 คน พบว่าแต่ละครอบครัวมีสมาชิกระหว่าง 3-5 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 25-60 ปี มีจำนวนผู้ที่เข้าไปหาของในป่าประมาณ 1-3 คนต่อครอบครัว คนในชุมชนเข้าไปหาของป่าเป็นจำนวนมาก มีการเก็บของป่าไปขายและเก็บเพื่อนำมารับประทานเองภายในครอบครัว

พืชที่พบส่วนมากคือ เห็ดโคกโคไค ผักหวาน สะเดา กะบูก หน่อไม้ กะเพรา (มีจำนวนมากและมีกลิ่นหอมมากกว่าท้องตลาด) หน่อไม้ ผักหวาน เห็ด นิยมหามารับประทานและนิยมนำไปขายที่ตลาด ทำให้เกิดรายได้กับคนในชุมชน ระยะเวลาในการหาของป่าแต่ละครั้งประมาณ 2-3 ชั่วโมง ส่วนสัตว์ที่นิยมหาคือ ไข่มดแดงและอึ่ง ป่าแห่งนี้มีไข่มดแดงมาก ทุกเช้าจะมีประชาชนเข้าไปหาทุกวันเป็นจำนวนมาก สร้างรายได้เป็นอย่างดี พบมากช่วงเดือนมีนาคม และเมษายน อึ่งก็จะหาเพื่อบริโภคและนำไปขายในท้องตลาดเช่นเดียวกัน ราคาขายอยู่ระหว่าง 100-120 บาทต่อกิโลกรัม จะพบมากช่วงฝนตก

ไม่พบการตัดไม้พินมาใช้ประโยชน์

ภาพที่ 4.2 ที่ตั้ง ขอบเขต และสภาพโดยทั่วไปของป่าชุมชนโคกหนองงาช้าง อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา

ต้นทุนการใช้อุปกรณ์ในการเก็บหาผลผลิตจากป่า ประชาชนส่วนมากจะใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ เช่น ถุงพลาสติก ถุงปุ๋ย ตะกร้า ไม้และสิ่งที่สามารถหาได้และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดส่วนสิ่งที่จะต้องซื้อ คือ ไฟฉาย แบตเตอรี่ มีด และเสียม ซึ่งมีราคาประมาณ 100-250 บาท

ป่าชุมชนโคกหนองงาข้าง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา การเก็บหาการใช้ประโยชน์จากพืชที่พบส่วนมาก คือ เห็ดโคนโค ไผ่ หวาน สะเดา กะเพรา กะบูก หน่อไม้ และข้อมูลการเก็บหาการใช้ประโยชน์จากสัตว์แห่งนี้มีไข่มดแดงมากและอึ่ง ซึ่งเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดีโดยการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของความหลากหลายทางชีวภาพในเขตพื้นที่ป่าชุมชนโคกหนองงาข้าง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา มีผลการศึกษาตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.2.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การคำนวณปริมาณการเก็บหาต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หลักและกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์รอง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ปริมาณการเก็บหาหน่อไม้ต่อปีของชุมชนโคกหนองงาข้าง

กลุ่มตัวอย่าง	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กก.)
	จำนวนครั้ง	ปริมาณต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณต่อเดือน (กก.)	จำนวนครั้ง	ปริมาณต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณต่อเดือน (กก.)	จำนวนครั้ง	ปริมาณต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	12	2	24	10	3	30	8	1	8	62
หลัก 2	15	2	30	10	2.5	25	11	1	11	66
หลัก 3	8	1.5	12	13	2	26	9	2	18	56
										<u>184</u>
รอง 1	5	1	5	8	2	16	5	1	5	26
รอง 2	5	1	5	4	2	8	3	1.5	4.5	17.5
										<u>43.5</u>

จากตารางที่ 4.1 การคำนวณปริมาณการเก็บหาหน่อไม้ต่อปีของชุมชนโคกหนองงาข้าง สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาหน่อไม้ได้ 184 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาหน่อไม้ได้ 43.5 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.2 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนโคกหนองงาช้าง

รายชื่อผู้เก็บหา อึ่ง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่ม ตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	5	10	50	4	8	32	4	6	24	106
หลัก 2	3	8	24	6	6	36	4	6	24	84
หลัก 3	3	5	15	7	5	35	4	6	24	74
รอง 1	2	5	10	2	5	10	3	5	15	35
รอง 2	2	3	6	2	4	8	3	5	15	29

จากตารางที่ 4.2 การคำนวณปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนโคกหนองงาช้าง สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาอึ่งได้ 264 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาอึ่งได้ 64 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.3 ปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนโคกหนองงาช้าง

รายชื่อผู้เก็บหา ไข่มดแดง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่ม ตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	6	2	12	5	2	10	4	1	4	26
หลัก 2	5	2	10	7	1	7	3	1	3	20
หลัก 3	4	2	8	6	1	6	3	0.5	1.5	15.5
รอง 1	3	1	3	1	1	1	1	0.5	0.5	4.5
รอง 2	3	1	3	2	1	2	1	0.5	0.5	5.5

จากตารางที่ 4.3 การคำนวณปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนโคกหนองงาช้าง สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาไข่มดแดงได้ 61.5 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาไข่มดแดงได้ 10 กิโลกรัมต่อปี

4.2.2 การคำนวณปริมาณการเก็บหารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าของชุมชนโคกหนองงาช้าง

ตารางที่ 4.4 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนโคกหนองงาช้าง

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ทั้งหมด ชุมชน (ครัวเรือน)		ปริมาณรวมต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง จากตารางที่ 4.1, 4.2, 4.3) (หน่วย)		ปริมาณเฉลี่ยต่อครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (หน่วย/ครัวเรือน/ปี)		ปริมาณรวมต่อปีของชุมชน (หน่วย/ชุมชน/ปี)	
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง	รวม
	(ก)		(ข)		(ค)		(ง) = (ค) ÷ (ก)	= (ง) x (ข)		
หน่อไม้	3	2	3	12	184	43.5	21.75	184	261	445
อึ่ง	3	2	3	12	264	64	32	264	384	648
ไข่มดแดง	3	2	3	12	61.5	10	5	61.5	60	121.5

4.2.3 การคำนวณต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนโคกหนองงาช้าง

หนองงาช้าง

ตารางที่ 4.5 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาหน่อไม้ของชุมชนโคกหนองงาช้าง

รายชื่อผู้เก็บหาหน่อไม้	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	2	12	3	72	10	3	60	8	3	48	180	22.5	3375
หลัก 2	2	15	3	90	10	3	60	11	3	66	216	27	4050
หลัก 3	2	8	2	32	13	2	52	9	2	36	120	15	2250
รอง 1	2	5	2	20	8	2	32	5	2	20	72	9	1350
รอง 2	2	5	1	10	4	1	8	3	1	6	24	3	450

หมายเหตุ: คิวอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.6 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอิ่งของชุมชนโคกหนองงาข้าง

รายชื่อผู้เก็บหาอิ่ง	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
		หลัก 1	3	5	3	45	4	3	36	4			
หลัก 2	3	3	3	27	6	3	54	4	3	36	117	14.625	2193.75
หลัก 3	3	3	2	18	7	2	42	4	2	24	84	10.5	1575
รอง 1	3	2	2	12	2	2	12	3	2	18	42	5.25	787.5
รอง 2	3	2	1	6	2	1	6	3	1	9	21	2.625	393.75

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.7 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาไข่มดแดงของชุมชนโคกหนองงาข้าง

รายชื่อผู้เก็บหาไข่มดแดง	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
		หลัก 1	3	6	3	54	5	3	45	4			
หลัก 2	3	5	3	45	7	3	63	3	3	27	135	16.875	2531.25
หลัก 3	3	4	2	24	6	2	36	3	2	18	78	9.75	1462.5
รอง 1	3	3	2	18	1	2	6	1	2	6	30	3.75	562.5
รอง 2	3	3	1	9	2	1	6	1	1	3	18	2.25	337.5

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

4.2.4 การคำนวณต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนโคกหนองงาข้าง

ตารางที่ 4.8 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนโคกหนองงาข้าง

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งชุมชน (ครัวเรือน)		ค่าแรงงานต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ปี)		ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ครัวเรือน/ปี)		ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของชุมชน (บาท/ชุมชน/ปี)		รวม
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง		
	(ก)	(ข)	(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(ง) × (ข)					
หน่อไม้	3	2	3	12	9675	1800	900	9675	1800	11475	
อิ่ง	3	2	3	12	5962.5	1181.25	590.625	5962.5	1181.25	7143.75	
ไข่มดแดง	3	2	3	12	6525	900	450	6525	900	7425	

4.2.5 การคำนวณมูลค่ารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิด และมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนโคกหนองงาช้าง

ตารางที่ 4.9 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนโคกหนองงาช้าง

ผลผลิตจากป่า	ราคาผลผลิต (บาท)		มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	มูลค่าสุทธิ (บาท/ชุมชน/ปี)
	เต็ม	เฉลี่ย			
หน่อไม้	100	100	44500.00	11475	33025
อึ่ง	120	120	77760.00	7143.75	70616.25
ไข่มดแดง	400	400	48600.00	7425	41175

4.2.6 การคำนวณต้นทุนอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนโคกหนองงาช้าง

ตารางที่ 4.10 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าจากชุมชนโคกหนองงาช้าง

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าราคาต่อหน่วย		อายุใช้งาน (ปี) (ข)	ราคาไฟฉายต่อปี (บาท/ปี) (ค) = ก ÷ ข	จำนวนวันที่ใช้ต่อปี (วัน/ปี) (ง)	ค่าไฟฉายต่อปี (บาท/ปี) (จ) = ค × ง
	ต่อหน่วย (บาท) (ก)					
หลัก 1	250		5	50	0.493150685	24.65753425
หลัก 2	200		5	40	0.493150685	19.7260274
หลัก 3	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 1	150		2	75	0.493150685	36.98630137
รอง 2	200		4	50	0.493150685	24.65753425
						130.6849315

สรุปต้นทุนไฟฉายทั้งชุมชน 365.92 บาท

ตารางที่ 4.11 ต้นทุนการใช้เสียมในการเก็บหาของป่าจากชุมชนโคกหนองงาช้าง

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้เสียมในการเก็บหาของป่าราคาต่อหน่วย		อายุใช้งาน (ปี)	ราคาเสียมต่อปี (บาท/ปี)	จำนวนวันที่ใช้ต่อปี	ค่าเสียมต่อปี (บาท/ปี)
	หน่วย (บาท)					
หลัก 1	100		5	20	0.493150685	9.863013699
หลัก 2	150		5	30	0.493150685	14.79452055
หลัก 3	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 1	150		2	75	0.493150685	36.98630137
รอง 2	150		4	37.5	0.493150685	18.49315068
						104.7945205

สรุปต้นทุนเสียทั้งหมดทั้งหมด 293.43 บาท

4.2.7 มูลค่าสุทธิที่คำนวณได้จากผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนโคกหนองงาช้าง

ตารางที่ 4.12 สรุปมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนโคกหนองงาช้าง

ลำดับ ความสำคัญ	ผลผลิตจากป่า (หน่วย)	ปริมาณรวม ต่อปี (หน่วย/ปี)	ราคาเฉลี่ย (บาท/ หน่วย)	มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ หน่วย)	ต้นทุนแรงงาน	มูลค่าสุทธิ
					รวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ ปี)	(หักเฉพาะต้นทุน แรงงาน) (บาท/ชุมชน/หน่วย)
1	หน่อไม้ (กก.)	445	100	44500	25706.25	18793.75
2	อิ่ง (กก.)	648	120	77760	10237.5	67522.5
3	ไข่มดแดง (กก.)	121.5	400	48600	10237.5	38362.5
รวมมูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชน						124678.75
มูลค่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน = 2493.575 บาท ปี/ครัวเรือน						

4.3 ป่าชุมชนบ้านมาบกราด ตำบลลำเพี้ยก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา

ป่าชุมชนบ้านมาบกราด ตั้งอยู่ที่ ตำบลลำเพี้ยก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 400 ไร่ (ภาพที่ 4.3) เริ่มโครงการในปี 2551 อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ลาดเอียงจากทิศเหนือไปทางทิศใต้ ลักษณะดินเป็นดินลูกรังมีหินโผล่ มีคลองอยู่ด้านทิศใต้ มีที่พักสงฆ์อยู่ทางทิศตะวันออก (กรมป่าไม้, 2558 ค)

มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 25 คน เป็นผู้ชายจำนวน 16 คน ผู้หญิงจำนวน 9 คน สมาชิกในครอบครัวระหว่าง 3-7 คน มีอายุระหว่าง 35-55 ปี มีผู้ที่เข้าไปหาของในป่าประมาณ 1-3 คนต่อครอบครัว มีประชาชนเข้ามาหาของป่าจำนวนมาก แต่หาเพียงพืชเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์จึงไม่นิยมบริโภคสัตว์ป่า เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีพืชหลายชนิด ทำให้คนในชุมชนสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้เป็นจำนวนมาก

พืชที่พบส่วนมากคือ เห็ดโคนโคกโคก เห็ดโคน สะตอป่า หน่อไม้ และผักหวาน ผลไม้ที่พบคือ มะไฟและกระท้อน ผักหวานปัจจุบันมีราคาสูง มีความนิยมในผู้บริโภค สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี และพบมากช่วงเดือนเมษายน เห็ดจะสามารถเก็บไปบริโภคได้ระหว่างเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป เห็ดที่ได้รับความนิยมและหายากคือ เหินโคน

สัตว์ที่นิยมหาคือ อิ่ง และไข่มดแดง ส่วนสัตว์ประเภทอื่นไม่นิยมหามารับประทานเนื่องจากเป็นป่าอนุรักษ์ จึงมีการรณรงค์ให้มีการรักษาป่า ดูแลรักษาผืนป่า อิ่งจะสามารถพบมากช่วงฝนตก และมีราคาขายอยู่ระหว่าง 100-150 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนไข่มดแดงพบมากช่วงระหว่างเดือนมีนาคม และเมษายน มีราคาต่อกิโลกรัมละ 400-500 บาท

ภาพที่ 4.3 ที่ตั้ง ขอบเขต และสภาพโดยทั่วไปของป่าชุมชนบ้านมาบกราด อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

การเก็บหาการใช้ประโยชน์ไม้พื้น จะมีเพียงประชาชนบางคนเท่านั้นที่เก็บต้นไม้ที่แห้งตายอยู่ในบริเวณป่า กลับมาทำฟืนเมื่อมีงานในหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ต้นทุนการใช้อุปกรณ์ในการเก็บหาผลผลิตจากป่า ประชาชนส่วนมากจะใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ เช่น ถุงพลาสติก ถุงปุ๋ย ตะกร้า ไม้และสิ่งที่สามารถหาได้และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ส่วนสิ่งที่จะต้องซื้อ คือ ไฟฉาย แบตเตอรี่ มีด เสียม และหนังสือ

ป่าชุมชนบ้านมาบกราดมีพื้นที่ประมาณ 400 ไร่ ประชาชนที่เข้ามาหาของป่ามีจำนวนมาก แต่หาเพียงพืชเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์จึงไม่นิยมบริโภคสัตว์ป่า พืชที่พบส่วนมาก คือ เห็ดโคน เห็ดโคน สะตอป่า หน่อไม้ ผักหวาน ผักหวานปัจจุบันมีราคาสูง มีความนิยมในผู้บริโภค สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เห็ดที่ได้รับความนิยมและหายากคือ เห็ดโคน สัตว์ที่นิยมหาคือ อัง ไข่มดแดง ส่วนสัตว์ประเภทอื่นไม่นิยมหามารับประทานเนื่องจากเป็นป่าอนุรักษ์ จึงมีการรณรงค์ให้มีการรักษาป่า ดูแลรักษาผืนป่า อังจะสามารถพบมากช่วงฝนตก และมีราคาขายอยู่ระหว่าง 100-150 บาทต่อกิโลกรัม ไข่มดแดงพบมากช่วงระหว่างเดือนมีนาคม และเมษายน มีราคาต่อกิโลกรัมละ 400-500 บาท โดยการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของความหลากหลายทางชีวภาพในเขตพื้นที่ป่าชุมชนบ้านมาบกราด ตำบลโคกกระชาย อำเภอบรบือ จังหวัดนครราชสีมา มีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

4.3.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การคำนวณปริมาณการเก็บหาต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หลักและกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์รอง ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ปริมาณการเก็บหาเห็ดโคนต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด

รายชื่อผู้เก็บ (กลุ่ม ตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่ม ตัวอย่าง)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	20	5	100	15	4	60	12	3	36	196
หลัก 2	15	5	75	17	4	68	8	3	24	167
หลัก 3	15	4	60	13	3	39	13	2	26	125
รอง 1	7	3	21	8	4	32	5	3	15	68
รอง 2	8	3	24	6	3	18	6	1.5	9	51

จากตารางที่ 4.13 การคำนวณปริมาณการเก็บหาเห็ดโคนต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาเห็ดโคนได้ 488 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาเห็ดโคนได้ 119 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.14 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด

รายชื่อผู้เก็บ หาอึ่ง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่ม ตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	
	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	
หลัก1	5	7	35	7	6	42	4	6	24	101
หลัก2	4	8	32	6	5	30	4	6	24	86
หลัก3	4	6	24	6	7	42	4	6	24	90
รอง1	3	5	15	3	4	12	3	5	15	42
รอง2	2	3	6	3	4	12	3	5	15	33

จากตารางที่ 4.14 การคำนวณปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาอึ่งได้ 277 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาอึ่งได้ 75 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.15 ปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด

รายชื่อผู้เก็บ หาไข่มดแดง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่ม ตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	
	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	4	1.5	6	4	1.5	6	4	1	4	16
หลัก 2	4	2	8	5	1	5	3	1	3	16
หลัก 3	5	2	10	7	1	7	3	0.5	1.5	18.5
รอง 1	2	1.5	3	1	1.5	1.5	1	0.5	0.5	5
รอง 2	2	1	2	2	1	2	1	0.5	0.5	0.5

จากตารางที่ 4.15 การคำนวณปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาไข่มดแดงได้ 50.5 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาไข่มดแดงได้ 9.5 กิโลกรัมต่อปี

4.3.2 การคำนวณปริมาณการเก็บหารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านมาบกราด

ตารางที่ 4.16 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนบ้านมาบกราด

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ทั้งหมด (ครัวเรือน)		ปริมาณรวมต่อปี (กลุ่มตัวอย่างจากตารางที่ 4.14, 4.15, 4.16) (หน่วย)		ปริมาณเฉลี่ยต่อครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (หน่วย/ครัวเรือน/ปี)		ปริมาณรวมต่อปีของชุมชน (หน่วย/ชุมชน/ปี)		
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง	รวม	
		(ก)		(ข)		(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)			= (ง) × (ข)	
เห็ดโคน	3	2	3	12	488	119	59.5	607	714	1321	
อั้ง	3	2	3	12	277	75	37.5	352	450	802	
ไข่มดแดง	3	2	3	12	50.5	9.5	4.75	60	57	117	

4.3.3 การคำนวณต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนบ้านมาบกราด

ตารางที่ 4.17 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาเห็ดโคนของชุมชนบ้านมาบกราด

รายชื่อผู้เก็บเห็ดโคน	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	ต้นทุนแรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	6	20	3	360	15	3	270	12	3	216	846	105.75	15862.5
หลัก 2	6	15	3	270	17	3	306	8	3	144	720	90	13500
หลัก 3	6	15	2	180	13	2	156	13	2	156	492	61.5	9225
รอง 1	6	7	2	84	8	2	96	5	2	60	240	30	4500
รอง 2	6	8	1	48	6	1	36	6	1	36	120	15	2250

หมายเหตุ: คัดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.18 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนบ้านมาบกราด

รายชื่อผู้เก็บหาอึ่ง	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	4	5	3	60	7	3	84	4	3	48	192	24	3600
หลัก 2	4	4	3	48	6	3	72	4	3	48	168	21	3150
หลัก 3	4	4	2	32	6	2	48	4	2	32	112	14	2100
รอง 1	4	3	2	24	3	2	24	3	2	24	72	9	1350
รอง 2	4	2	1	8	3	1	12	3	1	12	32	4	600

หมายเหตุ: คัดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.19 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาไข่มดแดงของชุมชนบ้านมาบกราด

รายชื่อผู้เก็บหาไข่มดแดง	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	5	4	3	60	4	3	60	4	3	60	180	22.5	3375
หลัก 2	5	4	3	60	5	3	75	3	3	45	180	22.5	3375
หลัก 3	5	5	2	50	7	2	70	3	2	30	150	18.75	2812.5
รอง 1	5	2	2	20	1	2	10	1	2	10	40	5	750
รอง 2	5	2	1	10	2	1	10	1	1	5	25	3.125	468.75

หมายเหตุ: คัดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

4.3.4 การคำนวณต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านมาบกราด

ตารางที่ 4.20 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านมาบกราด

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งชุมชน (ครัวเรือน)		ค่าแรงงานต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ปี)		ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ครัวเรือน/ปี)		ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของชุมชน (บาท/ชุมชน/ปี)		รวม
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง		
	(ก)	(ข)	(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(ง) x (ข)						
เห็ดโคนอึ่ง	3	2	3	10	38587.5	6750	3375	6750	33750	40500	
ไข่มดแดง	3	2	3	10	9562.5	1218.75	609.375	1218.75	6093.75	7312.5	

4.3.5 การคำนวณมูลค่ารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิด และมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านมาบกราด

ตารางที่ 4.21 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านมาบกราด

ผลผลิตจากป่า	ราคาผลผลิต (บาท)		มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	มูลค่าสุทธิ (บาท/ชุมชน/ปี)
	เต็ม	เฉลี่ย			
เห็ดโคน	100	100	132100.00	40500	91600
อึ่ง	120	120	96240.00	11700	84540
ไข่มดแดง	500	500	58500.00	7312.5	51187.5

4.3.6 การคำนวณต้นทุนอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านมาบกราด

ตารางที่ 4.22 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านมาบกราด

ผู้ใช้ประโยชน์(กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าราคาต่อหน่วย		อายุใช้งาน (ปี) (ข)	ราคาไฟฉายต่อปี (บาท/ปี) (ค) = ก ÷ ข	จำนวนวันที่ใช้ต่อปี (วัน/ปี) (ง)	ค่าไฟฉายต่อปี (บาท/ปี) (จ) = ค x ง
	ต่อหน่วย (บาท) (ก)					
หลัก 1	250		5	50	0.493150685	24.65753425
หลัก 2	200		5	40	0.493150685	19.7260274
หลัก 3	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 1	150		2	75	0.493150685	36.98630137
รอง 2	200		4	50	0.493150685	24.65753425
					12	130

สรุปต้นทุนไฟฉายทั้งชุมชน 313.64 บาท

ตารางที่ 4.23 ต้นทุนการใช้เสียมในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านมาบกราด

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้เสียมในการเก็บหาของป่าราคาต่อหน่วย		อายุใช้งาน (ปี)	ราคาเสียมต่อปี (บาท/ปี)	จำนวนวันที่ใช้ต่อปี	ค่าเสียมต่อปี (บาท/ปี)
	หน่วย (บาท)					
หลัก 1	100		5	20	0.493150685	9.863013699
หลัก 2	80		5	16	0.493150685	7.890410959
หลัก 3	90		2	45	0.493150685	22.19178082
รอง 1	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 2	80		4	20	0.493150685	9.863013699
					12	74.46575342

สรุปต้นทุนเสียมทั้งชุมชน 178.72 บาท

4.3.7 มูลค่าสุทธิที่คำนวณได้จากผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนบ้านมาบกราด

ตารางที่ 4.24 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนบ้านมาบกราด

ลำดับ ความสำคัญ	ผลผลิตจากป่า (หน่วย)	ปริมาณรวมต่อ ปี (หน่วย/ปี)	ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงาน รวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ ปี)	มูลค่าสุทธิ (หักเฉพาะต้นทุนแรงงาน) (บาท/ชุมชน/ปี)
1	เห็ดโคน (กก.)	1321	100	132100	25706.25	106393.75
2	อึ่ง (กก.)	802	120	96240	10237.5	86002.5
3	ไข่มดแดง (กก.)	117	500	58500	10237.5	48262.5
รวมมูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชน						240658.75
มูลค่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน = 4813.175 บาท/ครัวเรือน/ปี						

4.4 ป่าชุมชนบ้านดอนจันทร์ ตำบลตุ้ม อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา

ป่าชุมชนบ้านดอนจันทร์ ตั้งอยู่ที่ตำบลตุ้ม อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 475 ไร่ (ภาพที่ 4.4) เป็นที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พื้นที่มีลักษณะลาดเอียงจากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก ดินเป็นดินร่วนปนทราย มีกรวดลูกรังปนบ้างทางด้านทิศใต้ มีระยะห่างจากชุมชนประมาณ 50 เมตร ติดกับบ้านดอนจันทร์ บ้านโนนวังหิน บ้านพรมราช บ้านตุ้ม บ้านโคกมะม่วง (โนนตากแดด) และบ้านหนองปลิง ชุมชนได้มีการรวมตัวกันดูแลและใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าแห่งนี้มาเป็นเวลานาน โดยได้มีการกำหนดกฎกติกา ข้อบังคับ และคณะกรรมการสำหรับดูแลและจัดการป่าชุมชน (กรมป่าไม้, 2558ง)

มีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 25 คน ผู้ชายจำนวน 13 คน ผู้หญิงจำนวน 12 คน มีสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 3-6 คน อายุระหว่าง 25-55 ปี จำนวนผู้ที่เข้าไปหาของในป่าประมาณ 1-3 คนต่อครอบครัว ประชาชนจากคนในชุมชนและคนในหมู่บ้านใกล้เคียงเข้ามาหาของป่ามีจำนวนมาก เป็นป่าที่คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวเฉลี่ย 100-500 บาทต่อครั้ง

พืชที่พบส่วนมากคือ เห็ดโคน เห็ดโคน ผักหวาน ผักแต้ว และสะเดา ผักหวานจะได้รับความนิยมในการหามากเพราะสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน โดยขายที่ตลาดในตัวอำเภอ และหาเพื่อนำไปรับประทานภายในครอบครัว และจะพบช่วงเดือนมีนาคมและเดือนเมษายน การเก็บเห็ดสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเช่นเดียวกัน คือเก็บไปบริโภคและนำไปขาย และจะเริ่มพบเห็ดได้ระหว่างเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป

ภาพที่ 4.4 ที่ตั้ง ขอบเขต และสภาพโดยทั่วไปของป่าชุมชนบ้านดอนจันทร์ ตำบลตุม อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา

สัตว์ที่นิยมหากคือ อิ่ง ไช้แดง และแยะ อิ่งจะสามารถพบมากช่วงฝนตก และมีราคาขายอยู่ระหว่าง 100-150 บาทต่อกิโลกรัม และมีปริมาณมากสร้างรายได้สูงสุดประมาณ 10 กิโลกรัมต่อครั้ง ไช้แดงก็สร้างรายได้ดีเช่นกัน ซึ่งนำไปขายเป็นกองๆ ละ 20-50 บาท พบมากช่วงระหว่างเดือน มีนาคมและเมษายน

การเก็บหาการใช้ประโยชน์ไม้พื้น จะตัดไม้แห้งตายนำกลับไปทำฟืนไปใช้เมื่อมีงานบุญที่วัดเท่านั้น

ต้นทุนการใช้อุปกรณ์ในการเก็บหาผลผลิตจากป่า ประชาชนส่วนมากจะใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ เช่น ถุงพลาสติก ถุงปุ๋ย ตะกร้า ไม้และสิ่งที่สามารถหาได้และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดส่วนสิ่งที่จะต้องซื้อ คือ ไฟฉาย แบตเตอรี่ มีด และเสียม ซึ่งมีราคาประมาณ 100-250 บาท

ป่าชุมชนบ้านดอนจันทร์ มีพื้นที่ประมาณ 475 ไร่ พืชที่พบส่วนมาก คือ เห็ดโคนโคโค เห็ดโคน ผักหวาน ผักแต้ว สะเดา ผักหวาน จะได้รับความนิยมในการหามากเพราะสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน สัตว์ที่นิยมหาคือ อึ่ง ไช้แดง แอ้ อึ่งจะสามารถพบมากช่วงฝนตก และมีราคาขายอยู่ระหว่าง 100-150 บาทต่อกิโลกรัม และมีปริมาณมากสร้างรายได้สูงสุดประมาณ 10 กิโลกรัมต่อครั้ง ไช้แดงก็สร้างรายได้ดีเช่นกัน ซึ่งนำไปขายเป็นกองๆ ละ 20-50 บาท โดยการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของความหลากหลายทางชีวภาพในเขตพื้นที่ป่าชุมชน บ้านโนนตากแดด ตำบลตูม อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีผลการศึกษาลำดับขั้นตอนดังนี้

4.4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การคำนวณปริมาณการเก็บหาต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หลักและกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์รอง ดังนี้

ตารางที่ 4.25 ปริมาณการเก็บหาเห็ดโคนต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์

รายชื่อผู้เก็บหา เห็ดโคน (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	7	1.5	10.5	8	2	16	9	1	9	35.5
หลัก 2	7	2	14	7	2	14	7	1	7	35
หลัก 3	8	2	16	6	1	6	8	2	16	38
รอง 1	4	1	4	4	1	4	4	1	4	12
รอง 2	5	1	5	4	2	8	4	1.5	6	19

จากตารางที่ 4.25 การคำนวณปริมาณการเก็บหาเห็ดโคนต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาเห็ดโคนได้ 108.5 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาเห็ดโคนได้ 31 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.26 ปริมาณการเก็บหาผักหวานต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์

รายชื่อผู้เก็บหา ผักหวาน (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	3	3	9	5	4	20	4	7	28	57
หลัก 2	3	3	9	4	3	12	4	4	16	37
หลัก 3	4	3	12	4	5	20	5	5	25	57
รอง 1	1	3	3	2	4	8	2	4	8	19
รอง 2	2	3	6	3	3	9	2	4	8	23
										193

จากตารางที่ 4.26 การคำนวณปริมาณการเก็บหาผักหวานต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาผักหวานได้ 151 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาผักหวานได้ 42 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.27 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์

รายชื่อผู้เก็บหา อึ่ง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	5	1	5	6	2	12	4	1	4	21
หลัก 2	5	1.5	7.5	7	1	7	4	1	4	18.5
หลัก 3	4	1	4	4	1.5	6	3	2	6	16
รอง 1	3	0.5	1.5	2	1	2	2	1	2	5.5
รอง 2	2	0.5	1	2	1	2	2	1.5	3	6

จากตารางที่ 4.27 การคำนวณปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาอึ่งได้ 55.5 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาอึ่งได้ 11.5 กิโลกรัมต่อปี

4.4.2 การคำนวณปริมาณการเก็บหารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ตารางที่ 4.28 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ทั้งหมด (ครัวเรือน)		ปริมาณรวมต่อปี (กลุ่มตัวอย่างจากตารางที่ 4.26, 4.27, 4.28) (หน่วย)		ปริมาณเฉลี่ยต่อครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (หน่วย/ครัวเรือน/ปี)		ปริมาณรวมต่อปีของชุมชน (หน่วย/ชุมชน/ปี)	
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง	รวม
	(ก)	(ข)	(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(ง) x (ข)				
เห็ดโคน	3	2	3	10	108.5	31	15.5	108.5	155	263.5
ผักหวาน	3	2	3	10	176	46	23	176	230	406
อ้อย	3	2	3	10	55.5	11.5	5.75	55.5	57.5	113

4.4.3 การคำนวณต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนบ้านดอนจันทร์

บ้านดอนจันทร์

ตารางที่ 4.29 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาเห็ดโคนของชุมชนบ้านดอนจันทร์

รายชื่อผู้เก็บหาเห็ดโคน	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	3	7	3	63	8	3	72	9	3	81	216	27	4050
หลัก 2	3	7	3	63	7	3	63	7	3	63	189	23.625	3543.75
หลัก 3	3	8	2	48	6	2	36	8	2	48	132	16.5	2475
รอง 1	3	4	2	24	4	2	24	4	2	24	72	9	1350
รอง 2	3	5	1	15	4	1	12	4	1	12	39	4.875	731.25

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.30 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอ้อยของชุมชนบ้านดอนจันทร์

รายชื่อผู้เก็บหาอ้อย	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	3	3	3	27	5	3	45	4	3	36	108	13.5	2025
หลัก 2	3	3	3	27	4	3	36	4	3	36	99	12.375	1856.25
หลัก 3	3	4	2	24	4	2	24	5	2	30	78	9.75	1462.5
รอง 1	3	1	2	6	2	2	12	2	2	12	30	3.75	562.5
รอง 2	3	2	1	6	3	1	9	2	1	6	21	2.625	393.75

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.31 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผักหวานของชุมชนบ้านดอนจันทร์

รายชื่อผู้เก็บหาผักหวาน	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
		หลัก 1	3	5	3	45	6	3	54	4			
หลัก 2	3	5	3	45	7	3	63	4	3	36	102	12.75	1912.5
หลัก 3	3	4	2	24	4	2	24	3	2	18	44	5.5	825
รอง 1	3	3	2	18	2	2	12	2	2	12	26	3.25	487.5
รอง 2	3	2	1	6	2	1	6	2	1	6	13	1.625	243.75

หมายเหตุ: คิวอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

4.4.4 การคำนวณต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ตารางที่ 4.32 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งชุมชน (ครัวเรือน)		ค่าแรงงานต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ปี)		ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ครัวเรือน/ปี)		ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของชุมชน (บาท/ชุมชน/ปี)		รวม
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง		
	(ก)	(ข)	(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(ง) x (ข)						
เห็ดโคน	3	2	3	10	10068.75	2081.25	1040.625	10068.75	10406.25	20475	
อึ่ง	3	2	3	10	5343.75	956.25	478.125	5343.75	4781.25	10125	
ผักหวาน	3	2	3	10	4481.25	731.25	365.625	4481.25	3656.25	8137.5	

4.4.5 การคำนวณมูลค่ารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ตารางที่ 4.33 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ผลผลิตจากป่า	ราคาผลผลิต (บาท)		มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	มูลค่าสุทธิ (บาท/ชุมชน/ปี)
	เต็ม	เฉลี่ย			
เห็ดโคน	300	300	6142500	20475	6122025
อึ่ง	120	120	1215000	10125	1204875
ผักหวาน	200	200	1627500	8137.5	1619362.5

4.4.6 การคำนวณต้นทุนอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ตารางที่ 4.34 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าราคาต่อหน่วย		อายุใช้งาน (ปี) (ข)	ราคาไฟฉายต่อ	จำนวนวันที่ใช้	ค่าไฟฉายต่อปี (บาท/ปี) (จ) = ค × ง
	(บาท) (ก)			ปี (บาท/ปี) (ค) = ก ÷ ข	ต่อปี (วัน/ปี) (ง)	
หลัก 1	250		5	50	0.493150685	24.65753425
หลัก 2	200		5	40	0.493150685	19.7260274
หลัก 3	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 1	150		2	75	0.493150685	36.98630137
รอง 2	200		4	50	0.493150685	24.65753425
					10	130.6849315

สรุปต้นทุนไฟฉายทั้งชุมชน 261.369863 บาท

ตารางที่ 4.35 ต้นทุนการใช้เสียมในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้เสียมในการเก็บหาของป่าราคาต่อ		อายุใช้งาน (ปี)	ราคาเสียมต่อปี (บาท/ปี)	จำนวนวันที่ใช้ต่อ	ค่าเสียมต่อปี (บาท/ปี)
	หน่วย (บาท)					
หลัก 1	120		5	24	0.493150685	11.83561644
หลัก 2	100		5	20	0.493150685	9.863013699
หลัก 3	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 1	80		2	40	0.493150685	19.7260274
รอง 2	120		4	30	0.493150685	14.79452055
					10	80.87671233

สรุปต้นทุนเสียมทั้งชุมชน 293.43 บาท

4.4.7 มูลค่าสุทธิที่คำนวณได้จากผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ตารางที่ 4.36 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนบ้านดอนจันทร์

ลำดับ ความสำคัญ	ผลผลิตจากป่า (หน่วย)	ปริมาณรวมต่อ ปี (หน่วย/ปี)	ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงาน	มูลค่าสุทธิ (หักเฉพาะต้นทุนแรงงาน) (บาท/ชุมชน/ปี)
					รวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ ปี)	
1	เห็ดโคน (กก.)	139.5	300	41850	12150	29700
2	อึ่ง (กก.)	67	200	13400	5212.5	8187.5
3	ผักหวาน (กก.)	193	120	23160	6300	16860
รวมมูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชน						54747.5
มูลค่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน = 1094.95 บาท/ครัวเรือน/ปี						

4.5 ป่าชุมชนบ้านวังไผ่ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ป่าชุมชนบ้านวังไผ่ ตั้งอยู่ที่ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 254 ไร่ (ภาพที่ 4.5) ก่อตั้งในปี 2552 เป็นที่ดินตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (กรมป่าไม้, 2558จ) มีระยะห่างจากชุมชนประมาณ 300 เมตร

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 25 คน ผู้ชายจำนวน 14 คน ผู้หญิงจำนวน 11 คน มีสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 5-7 คน มีอายุระหว่าง 40-55 ปี จำนวนผู้ที่เข้าไปหาของในป่า ประมาณ 2-3 คนต่อครอบครัว คนในชุมชนเข้าไปหาของป่าเป็นจำนวนมาก มีการเก็บของป่าไปขายและเก็บเพื่อนำมารับประทานเองภายในครอบครัว ประชาชนให้ความสำคัญกับป่ามาก โดยไม่ทำลายป่า ช่วยกันดูแลรักษาป่า

พืชที่พบส่วนมาก คือ เห็ดโคนโคโค เห็ดระโงก ผักหวาน สะเดา ผักแต้ว และหน่อไม้ โดยหน่อไม้ ผักหวาน และเห็ด จะได้รับความนิยมในการเก็บหามาก เนื่องจากเป็นผักที่นิยมกินกันในประชาชนทั่วไปและมีราคาสูง ซึ่งทำให้เกิดรายได้กับคนในชุมชน ซึ่งมีระยะเวลาในการเก็บแต่ละครั้งประมาณ 2-3 ชั่วโมง พืชประเภทเห็ดจะสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเช่นเดียวกัน คือเก็บไปบริโภคและนำไปขายในท้องตลาด และจะเริ่มพบเห็ดมากในช่วงหน้าฝน

สัตว์ที่นิยมมากคือ อึ่ง ไช้ดแดง แอ้ และกะปอม โดยอึ่งจะมีจำนวนมาก และมีราคาขายอยู่ระหว่าง 100-130 บาทต่อกิโลกรัม จะพบมากช่วงฝนตก ส่วนไช้ดแดงก็ได้รับความนิยมในการหาเช่นเดียวกัน เนื่องจากมีราคาสูง สร้างรายได้ดีกับคนในชุมชน ในเดือนมีนาคมและเมษายน

การเก็บหาการใช้ประโยชน์ไม้พื้น ไม่นิยมนำกลับมาใช้

ภาพที่ 4.5 ที่ตั้ง ขอบเขต และสภาพของป่าชุมชนบ้านวังไผ่ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ต้นทุนการใช้อุปกรณ์ในการเก็บหาผลผลิตจากป่า ประชาชนส่วนมากจะใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ เช่น ถุงพลาสติก ถุงปุ๋ย ตะกร้า ไม้และสิ่งที่สามารถหาได้และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดส่วนสิ่งที่จะต้องซื้อ คือ ไฟฉาย แบตเตอรี่ มีด และเสียม ซึ่งมีราคาประมาณ 100-250 บาท

ชุมชนบ้านวังไผ่มีพื้นที่ประมาณ 245 ไร่ หน่อไม้ ผักหวาน เห็ด จะได้รับความนิยมในการเก็บหามาก เนื่องจากเป็นผักที่นิยมกินกันในประชาชนทั่วไป และมีราคาสูง ซึ่งทำให้เกิดรายได้กับคนในชุมชน สัตว์ที่นิยมหาคือ อัง ไข่มดแดง แยม กะปอม อัง จะมีจำนวนมากและมีราคาขายอยู่ระหว่าง 100-130 บาทต่อกิโลกรัม ไข่มดแดงก็ได้รับความนิยมในการหาเช่นเดียวกันเนื่องจากมีราคาสูง สร้างรายได้ดีกับคนในชุมชน โดยการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของความหลากหลายทางชีวภาพในเขตพื้นที่ป่าชุมชนบ้านวังไผ่บ้านวังไผ่ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีผลการศึกษาตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การคำนวณปริมาณการเก็บหาต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หลักและกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์รอง ดังนี้

ตารางที่ 4.37 ปริมาณการเก็บหาหน่อไม้ต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่

รายชื่อผู้เก็บหา หน่อไม้ (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	7	5	35	11	5	55	12	4	48	138
หลัก 2	8	5	40	10	5	50	13	4	52	142
หลัก 3	10	5	50	13	4	52	10	3	30	132
รอง 1	5	3	15	6	3	18	4	3	12	45
รอง 2	4	3	12	6	3	18	3	4	12	42

จากตารางที่ 4.37 การคำนวณปริมาณการเก็บหาหน่อไม้ต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาหน่อไม้ได้ 412 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาหน่อไม้ได้ 87 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.38 ปริมาณการเก็บหาผักหวานต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่

รายชื่อผู้เก็บหา ผักหวาน (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	
	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	7	3	21	11	3	33	8	3	24	78
หลัก 2	10	3	30	10	3	30	11	3	33	93
หลัก 3	9	2	18	10	4	40	10	2	20	78
รอง 1	5	2	10	7	2	14	5	3	15	39
รอง 2	4	1	4	7	2	14	4	2	8	26

จากตารางที่ 4.38 การคำนวณปริมาณการเก็บหาผักหวานต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาผักหวานได้ 249 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาผักหวานได้ 65 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.39 ปริมาณการเก็บหาอิ่งต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่

รายชื่อผู้เก็บหา อิ่ง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	
	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	8	5	40	7	4	28	10	3	30	98
หลัก 2	8	5	40	7	4	28	8	3	24	92
หลัก 3	6	4	24	6	3	18	13	2	26	68
รอง 1	4	3	12	4	4	16	4	3	12	40
รอง 2	4	1	4	7	2	14	4	2	8	26

จากตารางที่ 4.39 การคำนวณปริมาณการเก็บหาอิ่งต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาอิ่งได้ 258 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาอิ่งได้ 71.5 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.40 ปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่

รายชื่อผู้เก็บหา ไข่มดแดง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	
	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	6	2	12	7	1.5	10.5	5	2	10	32.5
หลัก 2	6	2	12	7	1.5	10.5	5	1	5	27.5
หลัก 3	5	2	10	5	2	10	4	1.5	6	26
รอง 1	4	1	4	4	1	4	3	1	3	11
รอง 2	4	2	8	4	1	4	3	1.5	4.5	16.5

จากตารางที่ 4.40 การคำนวณปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาไข่มดแดงได้ 86 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาไข่มดแดงได้ 27.5 กิโลกรัมต่อปี

4.5.2 การคำนวณปริมาณการเก็บหารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านวังไผ่

ตารางที่ 4.41 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนบ้านวังไผ่

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ทั้งชุมชน (ครัวเรือน)		ปริมาณรวมต่อปี (กลุ่มตัวอย่างจากตาราง ที่ 4.39, 4.40, 4.41, 4.42, 4.43) (หน่วย)		ปริมาณเฉลี่ยต่อ ครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (หน่วย/ครัวเรือน/ปี)	ปริมาณรวมต่อปีของชุมชน (หน่วย/ชุมชน/ปี)		
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง	รวม
	(ก)	(ข)	(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(ง) x (ข)					
หน่อไม้	3	2	3	10	412	87	43.5	412	435	847
ผักหวาน	3	2	3	10	249	65	32.5	249	325	274
อึ่ง	3	2	3	10	258	71.5	35.75	258	357.5	615.5
ไข่มดแดง	3	2	3	10	86	27.5	13.75	86	137.5	223.5

4.5.3 การคำนวณต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนบ้านวังไผ่

ตารางที่ 4.42 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาหน่อไม้ของชุมชนบ้านวังไผ่

รายชื่อผู้เก็บหาหน่อไม้	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	3	7	3	63	8	3	72	9	3	81	216	27	4050
หลัก 2	3	7	3	63	7	3	63	7	3	63	189	23.625	3543.75
หลัก 3	3	8	2	48	6	2	36	8	2	48	132	16.5	2475
รอง 1	3	4	2	24	4	2	24	4	2	24	72	9	1350
รอง 2	3	5	1	15	4	1	12	4	1	12	39	4.875	731.25

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาท ต่อ วัน

ตารางที่ 4.43 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอิ่งของชุมชนบ้านวังไผ่

รายชื่อผู้เก็บหาอิ่ง	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	3	3	3	27	5	3	45	4	3	36	108	13.5	2025
หลัก 2	3	3	3	27	4	3	36	4	3	36	99	12.375	1856.25
หลัก 3	3	4	2	24	4	2	24	5	2	30	78	9.75	1462.5
รอง 1	3	1	2	6	2	2	12	2	2	12	30	3.75	562.5
รอง 2	3	2	1	6	3	1	9	2	1	6	21	2.625	393.75

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.44 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาไข่มดแดงของชุมชนบ้านวังไผ่

รายชื่อผู้เก็บหาไข่มดแดง	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	3	5	3	45	6	3	54	4	3	36	93	11.625	1743.75
หลัก 2	3	5	3	45	7	3	63	4	3	36	102	12.75	1912.5
หลัก 3	3	4	2	24	4	2	24	3	2	18	44	5.5	825
รอง 1	3	3	2	18	2	2	12	2	2	12	26	3.25	487.5
รอง 2	3	2	1	6	2	1	6	2	1	6	13	1.625	243.75

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

4.5.4 การคำนวณต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านวังไผ่

ตารางที่ 4.45 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านวังไผ่

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งชุมชน (ครัวเรือน)		ค่าแรงงานต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ปี)		ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ครัวเรือน/ปี)		ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของชุมชน (บาท/ชุมชน/ปี)		รวม
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง		
	(ก)	(ข)	(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(ง) x (ข)						
หน่อไม้	3	2	3	10	10068.75	2081.25	1040.625	10068.75	10406.25	20475	
อึ่ง	3	2	3	10	5343.75	956.25	478.125	5343.75	4781.25	10125	
ไข่มดแดง	3	2	3	10	4481.25	731.25	365.625	4481.25	3656.25	8137.5	

4.5.5 การคำนวณมูลค่ารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านวังไผ่

ตารางที่ 4.46 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านวังไผ่

ผลผลิตจากป่า	ราคาผลผลิต (บาท)		มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	มูลค่าสุทธิ (บาท/ชุมชน/ปี)
	เต็ม	เฉลี่ย			
หน่อไม้	300	300	6142500	20475	6122025
อึ่ง	120	120	1215000	10125	1204875
ไข่มดแดง	200	200	1627500	8137.5	1619362.5

4.5.6 การคำนวณต้นทุนอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านวังไผ่

ตารางที่ 4.47 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาจากป่าของชุมชนบ้านวังไผ่

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าราคาต่อหน่วย (บาท) (ก)	อายุใช้งาน (ปี) (ข)	ราคาไฟฉายต่อปี	จำนวนวันที่ใช้ต่อปี	ค่าไฟฉายต่อปี
			(บาท/ปี)	(วัน/ปี)	(บาท/ปี)
			(ค) = ก ÷ ข	(ง)	(จ) = ค x ง
หลัก 1	250	5	50	0.493150685	24.65753425
หลัก 2	200	5	40	0.493150685	19.7260274
หลัก 3	100	2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 1	150	2	75	0.493150685	36.98630137
รอง 2	200	4	50	0.493150685	24.65753425
				10	130.6849315

สรุปต้นทุนไฟฉายทั้งชุมชน 261.369863 บาท

4.5.7 มูลค่าสุทธิที่คำนวณได้จากผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนบ้านวังไผ่

ตารางที่ 4.48 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนบ้านวังไผ่

ลำดับ ความสำคัญ	ผลผลิตจากป่า (หน่วย)	ปริมาณรวมต่อ ปี (หน่วย/ปี)	ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงาน	มูลค่าสุทธิ (หักเฉพาะต้นทุนแรงงาน) (บาท/ชุมชน/ปี)
					รวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ ปี)	
1	หน่อไม้ (กก.)	139.5	300	41850	12150	29700
2	อึ่ง (กก.)	67	200	13400	5212.5	8187.5
3	ไข่มดแดง (กก.)	193	120	23160	6300	16860
รวมมูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชน						54747.5
มูลค่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน = 1094.95 บาท/ครัวเรือน/ปี						

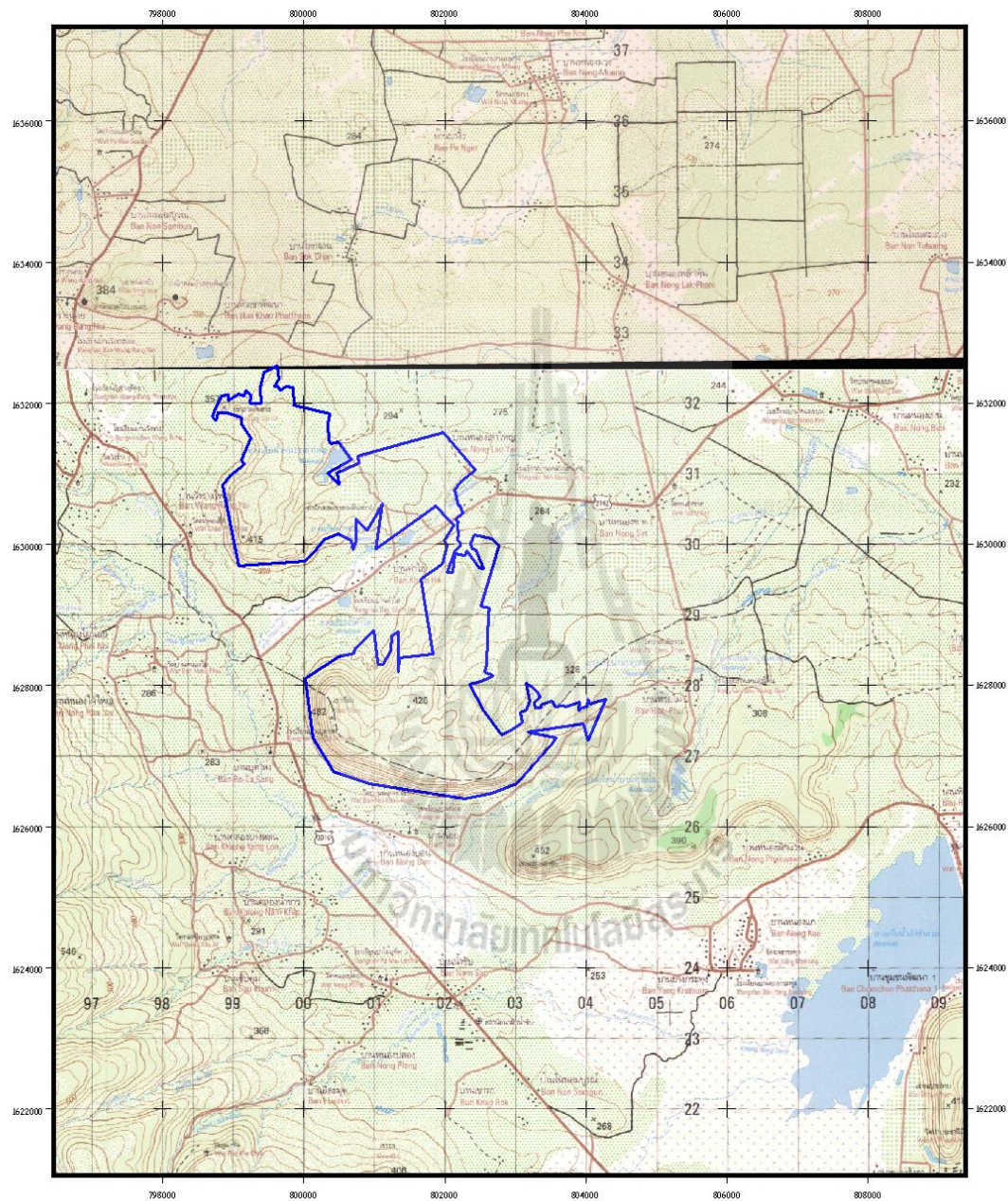
4.6 ป่าชุมชนบ้านเขาสามลิส้างและเขาเขี้ยว ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ป่าชุมชนเขาสามลิส้างและเขาเขี้ยว ตั้งอยู่ที่ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 7,864 ไร่ 1 งาน 15 ตารางวา (ภาพที่ 4.6) เริ่มก่อตั้งในปี 2552 อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีลักษณะเป็นป่าสูงเนิน เป็นภูเขาสองลูก มีหินทรายโผล่ทั่วไป (ภาพที่ 4.7) พื้นที่ป่ามีระยะห่างจากชุมชนประมาณ 300 เมตร มีหมู่บ้านใกล้เคียงได้แก่ บ้านห้วยไผ่ บ้านหนองเลาใหญ่ บ้านหัวเขาพัฒนา บ้านคำไฮ และบ้านโสกงานพัฒนา (กรมป่าไม้, 2558ฉ)

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 25 คน เป็นผู้ชาย 8 คน ผู้หญิง จำนวน 17 คน มีสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 3-10 คน มีอายุระหว่าง 50-65 ปี จำนวนผู้ที่เข้าไปหาของในป่าประมาณ 1-3 คนต่อครอบครัว ชุมชนเข้าไปหาของป่าเป็นจำนวนมากเนื่องจากสภาพป่ามีความอุดมสมบูรณ์ควบคุมหลายหมู่บ้าน โดยหาของป่ามาใช้ประโยชน์ภายในครอบครัวและสร้างรายได้ ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต. ให้ความสำคัญกับป่าและคนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาป่า และมีวัดอยู่ติดกับบริเวณผืนป่า

แผนที่แสดงพื้นที่จัดทำโครงการป่าชุมชนเขาสามสิบสำงและเขาเขียว
 ต.มะเกลือเก่า อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
 เนื้อที่ 7,864-1-15 ไร่
 มาตราส่วน 1:50,000   ลำดับชุด L 7018 ระวัง 5338I 5338II

ภาพที่ 4.6 ที่ตั้งและขอบเขตของป่าชุมชนเขาสามสิบสำงและเขาเขียว อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา (กรมป่าไม้, 2558ฉ)

ภาพที่ 4.7 สภาพทั่วไปของป่าชุมชนบ้านเขาสามสืบสังและเขาเขียว อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

พืชที่พบส่วนมากคือ เห็ดโคกโคไค เห็ดโคน ผักหวาน ผักรอก หน่อไม้ ตำลึง และกะบูก คนในชุมชนนิยมหาพืชผักเพื่อนำกลับมาบริโภค และนำไปปรุงเป็นอาหารเพื่อออกจากหน่วยภายในบริเวณหมู่บ้าน ซึ่งสร้างรายได้กับคนในชุมชน ซึ่งพืชแต่ละชนิดใช้เวลาในการเก็บประมาณ 2-3 ชั่วโมง พืชที่นิยมหาและนำไปขายเพื่อให้เกิดรายได้คือ เห็ดต่างๆ ผักหวาน และหน่อไม้ ผักหวานพบช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน หน่อไม้พบช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคม ส่วนเห็ดพบมากช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม

สัตว์ที่นิยมหาคือ อึ่ง ไข่มดแดง แอ้ และแมงอีหนู นิยมจับอึ่งมารับประทาน และจับมาเพื่อขายในท้องตลาด ซึ่งมีราคาขายอยู่ระหว่าง 100-120 บาทต่อกิโลกรัม จะพบมากช่วงฝนตก แมงอีหนูก็นิยมจับมาเพื่อบริโภค ไข่มดแดงนิยมหามารับประทานและนำไปขายในท้องตลาด ซึ่งมีราคาอยู่ระหว่าง 400-500 บาทต่อกิโลกรัม สร้างรายได้ดีกับคนในชุมชน โดยจะพบมากเดือนมีนาคมและเมษายน

การเก็บหาการใช้ประโยชน์ไม้พืชมักมีการเก็บเศษไม้แห้งมาทำเป็นฟืน และมีการตัดไม้ทำลายป่าจากผู้มีอิทธิพล เช่น ไม้พยุง ไม้แดง เอาไปทำประโยชน์ส่วนตัว

ต้นทุนการใช้อุปกรณ์ในการเก็บหาผลผลิตจากป่า ประชาชนส่วนมากจะใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ เช่น ถุงพลาสติก ถุงปุ๋ย ตะกร้า ไม้และสิ่งที่สามารถหาได้และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดส่วนสิ่งที่จะต้องซื้อ คือ ไฟฉาย แบตเตอรี่ มีด และเสียม ซึ่งมีราคาประมาณ 100-250 บาท

ป่าชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว คนในชุมชนเข้าไปหาของป่าเป็นจำนวนมากเนื่องจากสภาพป่ามีความอุดมสมบูรณ์ควบคุมหลายหมู่บ้าน พืชที่พบส่วนมาก คือ เห็ดโคนโค เห็ดโคน ผักหวาน ผักรอก หน่อไม้ ตำลึง กะบูก คนในชุมชนนิยมหาพืชผักเพื่อนำกลับมารับประทาน และนำไปปรุงเป็นอาหารเพื่อออกจากหน่วยภายในบริเวณหมู่บ้าน ซึ่งสร้างรายได้กับคนในชุมชน พืชที่นิยมหาและนำไปขายเพื่อให้เกิดรายได้ คือ เห็ดต่างๆ ผักหวาน หน่อไม้ สัตว์ที่นิยมหาคือ อึ่ง ไข่มดแดง แอ้ แมงอีนูน นิยมจับอึ่งมารับประทาน และจับมาเพื่อขายในท้องตลาด ไข่มดแดงนิยมหามารับประทานและนำไปขายในท้องตลาด โดยการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของความหลากหลายทางชีวภาพในเขตพื้นที่ป่าชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว บ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

4.6.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การคำนวณปริมาณการเก็บหาต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หลักและกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์รอง ดังนี้

ตารางที่ 4.49 ปริมาณการเก็บหาเห็ดโคนต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว

รายชื่อผู้เก็บหา เห็ดโคน (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก1	5	5	25	7	5	35	5	4	20	80
หลัก2	5	5	25	6	5	30	6	4	24	79
หลัก3	4	5	20	6	4	24	6	3	18	62
รอง1	3	3	9	5	3	15	3	3	9	33
รอง2	3	3	9	4	3	12	3	4	12	33

จากตารางที่ 4.49 การคำนวณปริมาณการเก็บหาเห็ดโคนต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขา
เขี้ยว สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาเห็ดโคนได้ 221 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาเห็ดโคนได้ 66 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.50 การคำนวณปริมาณการเก็บหาผักหวานต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขี้ยว

รายชื่อผู้เก็บหา ผักหวาน (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	6	5	30	8	4	32	8	3	24	86
หลัก 2	6	5	30	7	4	28	8	3	24	82
หลัก 3	5	4	20	6	3	18	9	2	18	56
รอง 1	5	3	15	3	4	12	6	3	18	45
รอง 2	4	3	12	3	3	9	5	1.5	7.5	28.5

จากตารางที่ 4.50 การคำนวณปริมาณการเก็บหาผักหวานต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขา
เขี้ยว สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาผักหวานได้ 215 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาผักหวานได้ 55 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.51 การคำนวณปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขี้ยว

รายชื่อผู้เก็บหา อึ่ง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	6	5	30	8	4	32	8	3	24	86
หลัก 2	6	5	30	7	4	28	8	3	24	82
หลัก 3	5	4	20	6	3	18	9	2	18	56
รอง 1	5	3	15	3	4	12	6	3	18	45
รอง 2	4	3	12	3	3	9	5	1.5	7.5	28.5

จากตารางที่ 4.51 การคำนวณปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามสืบสว่างและเขาเขี้ยว
สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาอึ่งได้ 224 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาอึ่งได้ 73.5 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.52 ปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามลิส่างและเขาเขียว

รายชื่อผู้เก็บหา ไข่มดแดง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	จำนวน	ปริมาณ	ปริมาณ	
	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	ครั้ง	ต่อครั้ง (กก.)	ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	4	2	8	6	1.5	9	5	2	10	27
หลัก 2	4	2	8	5	1.5	7.5	5	1	5	20.5
หลัก 3	5	2	10	5	2	10	4	1.5	6	26
รอง 1	3	1	3	3	1	3	3	1	3	9
รอง 2	3	2	6	2	1	2	3	1.5	4.5	12.5

จากตารางที่ 4.52 การคำนวณปริมาณการเก็บหาไข่มดแดงต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามลิส่างและเขาเขียว สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาไข่มดแดงได้ 73.5 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาไข่มดแดงได้ 21.5 กิโลกรัมต่อปี

4.6.2 การคำนวณปริมาณการเก็บหารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านเขาสามลิส่างและเขาเขียว

ตารางที่ 4.53 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนบ้านเขาสามลิส่างและเขาเขียว

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ทั้งชุมชน (ครัวเรือน)		ปริมาณรวมต่อปี (กลุ่มตัวอย่างจาก ตารางที่ 4.50, 4.51, 4.52, 4.53) (หน่วย)		ปริมาณเฉลี่ยต่อ ครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (หน่วย/ครัวเรือน/ปี)	ปริมาณรวมต่อปีของชุมชน (หน่วย/ชุมชน/ปี)		
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง	รวม
	(ก)	(ข)	(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(จ) = (ง) × (ข)	(ฉ)	(ช)	(ค)	(ด)	(ข)
เห็ดโคน	3	2	3	8	221	66	33	221	264	485
ผักหวาน	3	2	3	8	215	55	27.5	215	220	435
อ้อย	3	2	3	8	224	73.5	36.75	224	294	518
ไข่มดแดง	3	2	3	8	73.5	21.5	10.75	73.5	86	159.5

4.6.3 การคำนวณต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนบ้านเขาสามลีส่างและเขาเขียว

ตารางที่ 4.54 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาเห็ดโคนของชุมชนบ้านเขาสามลีส่างและเขาเขียว

รายชื่อผู้เก็บหาเห็ดโคน	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	6	5	3	90	7	3	126	5	3	90	306	38.25	5737.5
หลัก 2	6	5	3	90	6	3	108	6	3	108	306	38.25	5737.5
หลัก 3	6	4	2	48	6	2	72	6	2	72	192	24	3600
รอง 1	6	3	2	36	5	2	60	3	2	36	132	16.5	2475
รอง 2	6	3	1	18	4	1	24	3	1	18	60	7.5	1125

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.55 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผักหวานของชุมชนบ้านเขาสามลีส่างและเขาเขียว

รายชื่อผู้เก็บหาผักหวาน	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	6	6	3	108	10	3	180	9	3	162	450	56.25	8437.5
หลัก 2	6	8	3	144	10	3	180	10	3	180	504	63	9450
หลัก 3	6	5	2	60	8	2	96	7	2	84	240	30	4500
รอง 1	6	4	2	48	5	2	60	5	2	60	168	21	3150
รอง 2	6	4	1	24	5	1	30	4	1	24	78	9.75	1462.5

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.56 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนบ้านเขาสามลีส่างและเขาเขียว

รายชื่อผู้เก็บหาอึ่ง	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	6	6	3	108	8	3	144	8	3	144	396	49.5	7425
หลัก 2	6	6	3	108	7	3	126	8	3	144	378	47.25	7087.5
หลัก 3	6	5	2	60	6	2	72	9	2	108	240	30	4500
รอง 1	6	5	2	60	3	2	36	6	2	72	168	21	3150
รอง 2	6	4	1	24	3	1	18	5	1	30	72	9	1350

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.57 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาไข่มดแดงของชุมชนบ้านเขาสามสิบส่างและเขาเขียว

รายชื่อผู้ เก็บหาไข่มดแดง	เวลาเฉลี่ย ต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวน ชั่วโมง ต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุน แรงงาน ต่อปี (บาท)
		จำนวน ครั้ง	จำนวน คน	จำนวน ชั่วโมง	จำนวน ครั้ง	จำนวน คน	จำนวน ชั่วโมง	จำนวน ครั้ง	จำนวน คน	จำนวน ชั่วโมง			
		หลัก	รอง	รวม	หลัก	รอง	รวม	หลัก	รอง	รวม			
หลัก 1	6	4	3	72	6	3	108	5	3	90	270	33.75	5062.5
หลัก 2	6	4	3	72	5	3	90	5	3	90	252	31.5	4725
หลัก 3	6	5	2	60	5	2	60	4	2	48	168	21	3150
รอง 1	6	3	2	36	3	2	36	3	2	36	108	13.5	2025
รอง 2	6	3	1	18	2	1	12	3	1	18	48	6	900

หมายเหตุ: คัดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

4.6.4 การคำนวณต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านเขาสามสิบส่างและเขาเขียว

ตารางที่ 4.58 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านเขาสามสิบส่างและเขาเขียว

ผลผลิตจาก ป่า	จำนวนผู้ใช้ ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ ประโยชน์ ทั้งชุมชน (ครัวเรือน)		ค่าแรงงานต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ปี)		ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อ ครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ครัวเรือน/ปี)		ต้นทุนแรงงานรวมต่อปี ของชุมชน (บาท/ชุมชน/ปี)		รวม
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง		
	(ก)	(ข)	(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(ง) x (ข)						
เห็ดโคน	3	2	3	8	15075	3600	1800	15075	14400	29475	
ผักหวาน	3	2	3	8	22387.5	4612.5	2306.25	22387.5	18450	40837.5	
อึ่ง	3	2	3	8	19012.5	4500	2250	19012.5	18000	37012.5	
ไข่มดแดง	3	2	3	8	12937.5	2925	1462.5	12937.5	11700	24637.5	

4.6.5 การคำนวณมูลค่ารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านเขาสามสิบส่างและเขาเขียว

ตารางที่ 4.59 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านเขาสามสิบส่างและเขาเขียว

ผลผลิตจากป่า	ราคาผลผลิต (บาท)		มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	มูลค่าสุทธิ (บาท/ชุมชน/ปี)
	เต็ม	เฉลี่ย			
เห็ด	300	300	145500	29475	116025
ผักหวาน	200	200	87000	40837.5	46162.5
อึ่ง	120	120	62160	37012.5	25147.5
ไข่มดแดง	500	500	79750	24637.5	55112.5

4.6.6 การคำนวณต้นทุนอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านเขาสามลิส่างและเขาเขียว

ตารางที่ 4.60 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านเขาสามลิส่างและเขาเขียว

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าราคาต่อ		อายุใช้งาน (ปี) (ข)	ราคาไฟฉาย ต่อปี (บาท/ปี) (ค) = ก ÷ ข	จำนวนวันที่ใช้ ต่อปี (วัน/ปี) (ง)	ค่าไฟฉายต่อปี (บาท/ปี) (จ) = ค x ง
	หน่วย (บาท) (ก)					
หลัก 1	250		5	50	0.493150685	24.65753425
หลัก 2	200		5	40	0.493150685	19.7260274
หลัก 3	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 1	150		2	75	0.493150685	36.98630137
รอง 2	200		4	50	0.493150685	24.65753425
					8	130.6849315

สรุปต้นทุนไฟฉายทั้งชุมชน 209.095 บาท

ตารางที่ 4.61 ต้นทุนการใช้เสียมในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านเขาสามลิส่างและเขาเขียว

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้เสียมในการเก็บหาของป่าราคาต่อ		อายุใช้งาน (ปี) (ข)	ราคาเสียมต่อปี (บาท/ปี) (ค)	จำนวนวันที่ใช้ต่อ ปี (วัน/ปี) (ง)	ค่าเสียมต่อปี (บาท/ปี) (จ) = ค x ง
	หน่วย (บาท) (ก)					
หลัก 1	100		5	20	0.493150685	9.863013699
หลัก 2	80		5	16	0.493150685	7.890410959
หลัก 3	90		2	45	0.493150685	22.19178082
รอง 1	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 2	80		4	20	0.493150685	9.863013699
					8	74.46575342

สรุปต้นทุนเสียมทั้งชุมชน 119.145 บาท

4.6.7 มูลค่าสุทธิที่คำนวณได้จากผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนบ้านเขาสามลึบสว่างและ เขาเขียว

ตารางที่ 4.62 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนบ้านเขาสามลึบสว่างและ เขา
เขียว

ลำดับ ความสำคัญ	ผลผลิตจากป่า (หน่วย)	ปริมาณรวมต่อ ปี (หน่วย/ปี)	ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงาน รวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ ปี)	มูลค่าสุทธิ (หักเฉพาะต้นทุนแรงงาน) (บาท/ชุมชน/ปี)
1	เห็ด (กก.)	1282	300	384600	76387.5	308212.5
2	ผักหวาน (กก.)	899	120	107880	80887.5	26992.5
3	อึ่ง (กก.)	973	200	194600	63450	131150
4	ไข่มดแดง (กก.)	361	500	180500	52425	128075
รวมมูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชน						594430
มูลค่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน = 11888.6บาท/ครัวเรือน/ปี						

4.7 ป่าชุมชนบ้านซำพงโพด ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

ป่าชุมชนบ้านซำพงโพด ตั้งอยู่ที่ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ป่ามีพื้นที่
ประมาณ 70 ไร่ 2 งาน (ภาพที่ 4.8) อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (กรมป่าไม้, 2558ช) พื้นที่ป่ามีระยะห่างจาก
ชุมชนประมาณ 100 เมตร คนในชุมชนเข้าไปหาของป่าเพื่อนำมารับประทานเองภายในครอบครัว มีการดูแล
รักษาป่าจากคนในชุมชนและมีวัดอยู่ในบริเวณป่า ป่ามีความสมบูรณ์

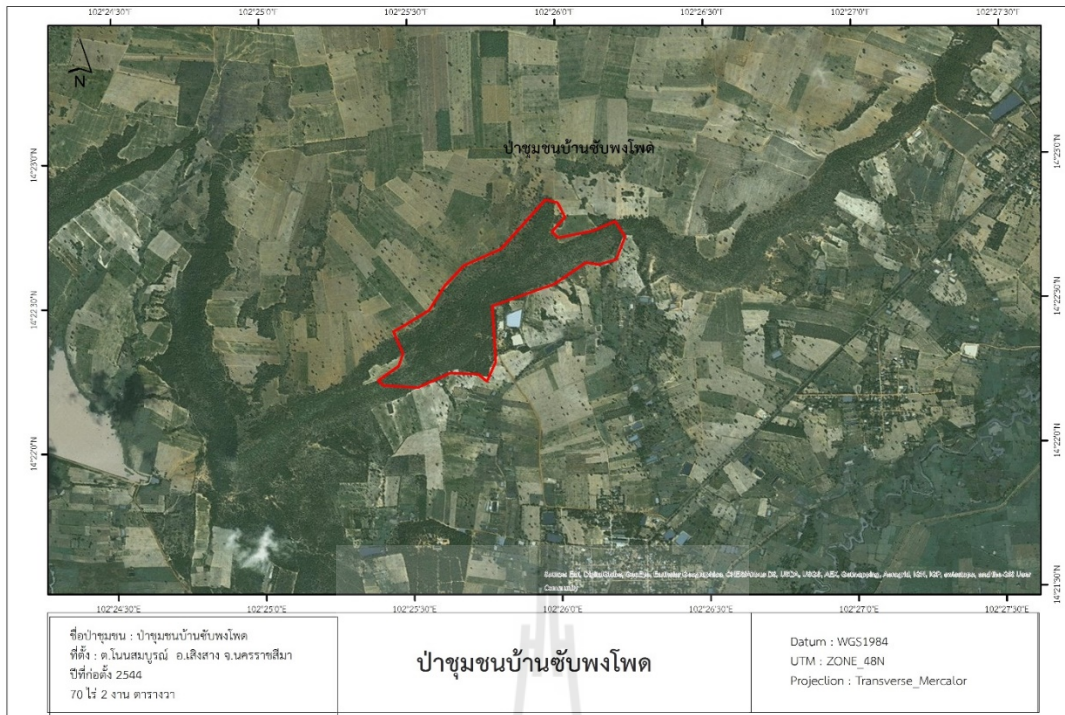
ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด เป็นผู้ชาย 14 คน ผู้หญิง จำนวน 11 คน มีสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 3-6 คน มี
อายุระหว่าง 40-60 ปี จำนวนผู้ที่เข้าไปหาของในป่า ประมาณ 1-3 คนต่อครอบครัว ระยะเวลาในการหาของ
ป่าใช้เวลาโดยประมาณ ครึ่งชั่วโมง ถึง 3 ชั่วโมง

พืชที่พบส่วนมากคือ หน่อไม้ ผักหวาน หนุ่ยนาง สะเดา สะตอป่า สตอมีรสชาติดี แต่มีเม็ดเล็กกลิ่นไม่
ฉุนเหมือนสะตอทางใต้ หน่อไม้ ผักหวาน เห็ด เป็นผักที่นิยมกินกันในครัวเรือน โดยหน่อไม้พบมากเดือน
มิถุนายนถึงสิงหาคม

สัตว์ที่นิยมหาคือ อึ่ง ไข่มดแดง แอ้ อึ่งจะมีจำนวนมาก และมีราคาขายอยู่ระหว่าง 100-120 บาทต่อ
กิโลกรัม จะพบมากช่วงฝนตก ไข่มดแดงนิยมหารับประทาน หากเหลือจากการบริโภคก็นำออกมาขาย ส่วน
แอ้สามารถหาได้ตลอดทั้งปี

การเก็บหาการใช้ประโยชน์ไม้พืชนะนำต้นไม้ที่แห้งตายกลับมาทำฟืนใช้ภายในครัวเรือน

ภาพที่ 4.8 ที่ตั้ง ขอบเขต และสภาพของป่าชุมชนบ้านซำพงโหด อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

ประชาชนส่วนมากจะใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ เช่น กุงพลาสติก กุงปุ๋ย ตะกร้า ไม้และสิ่งที่สามารถหาได้และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ส่วนสิ่งที่จะต้องซื้อ คือ ไฟฉาย แบตเตอรี่ มีด เสียม ซึ่งมีราคาประมาณ 100-250 บาท

ป่าชุมชนบ้านซำพงโหดมีพื้นที่ประมาณ 70 ไร่ 2 งาน พืชที่พบส่วนมาก คือ หน่อไม้ ผักหวาน หล้า นาง สะเดา สะตอป่า สัตว์ที่นิยมหากคือ อึ่ง ไข่มดแดง แอ้ อึ่งจะมีจำนวนมาก และมีราคาขายอยู่ระหว่าง 100-

120 บาทต่อกิโลกรัม จะพบมากช่วงฝนตก ไข่มดแดงนิยมหามารับประทาน หากเหลือจากการบริโภคก็นำออกมาขาย โดยการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของความหลากหลายทางชีวภาพ ในเขตพื้นที่ป่าชุมชนบ้านซัพพงโพด ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมาผลการศึกษ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.7.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การคำนวณปริมาณการเก็บหาต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หลักและกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์รอง ดังนี้

ตารางที่ 4.63 ปริมาณการเก็บหาหน่อไม้ต่อปีของชุมชนบ้านซัพพงโพด

รายชื่อผู้เก็บหา หน่อไม้ (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	10	1.5	15	13	3	39	9	1	9	63
หลัก 2	12	2	24	11	2	22	11	1	11	57
หลัก 3	10	2	20	10	1.5	15	8	2	16	51
รอง 1	7	3	21	9	1.5	13.5	4	1	4	38.5
รอง 2	5	1	5	7	2	14	6	1.5	9	28

จากตารางที่ 4.63 การคำนวณปริมาณการเก็บหาหน่อไม้ต่อปีของชุมชนบ้านซัพพงโพด สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาหน่อไม้ได้ 171 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาหน่อไม้ได้ 66.5 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.64 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านซัพพงโพด

รายชื่อผู้เก็บหาอึ่ง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง (กก.)	ปริมาณ ต่อเดือน (กก.)	
หลัก 1	4	5	20	5	7	35	5	5	25	80
หลัก 2	4	7	28	5	7	35	5	6	30	93
หลัก 3	4	3	12	5	5	25	5	5	25	62
รอง 1	2	3	6	3	7	21	2	6	12	39
รอง 2	2	3	6	2	8	16	2	7	14	36

จากตารางที่ 4.64 การคำนวณปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนบ้านซับพงโพด สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาอึ่งได้ 235 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาอึ่งได้ 75 กิโลกรัมต่อปี

4.7.2 การคำนวณปริมาณการเก็บหารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านซับพงโพด

ตารางที่ 4.65 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนบ้านซับพงโพด

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ทั้งหมด (ครัวเรือน) (ครัวเรือน)		ปริมาณรวมต่อปี (กลุ่มตัวอย่างจากตารางที่ 4.72, 4.73) (หน่วย)		ปริมาณเฉลี่ยต่อครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (หน่วย/ครัวเรือน/ปี)		ปริมาณรวมต่อปีของชุมชน (หน่วย/ชุมชน/ปี)		
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง	รวม	
	(ก)	(ข)	(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)	(ง) x (ข)						
หน่อไม้	3	2	3	7	171	66.5	33.25	171	232.75	403.75	
อึ่ง	3	2	3	7	235	75	37.5	235	262.5	497.5	

4.7.3 การคำนวณต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนบ้านซับพงโพด

ตารางที่ 4.66 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาหน่อไม้ของชุมชนบ้านซับพงโพด

รายชื่อผู้เก็บหาหน่อไม้	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	3	10	3	90	13	3	117	9	3	81	288	36	5400
หลัก 2	3	12	3	108	11	3	99	11	3	99	306	38.25	5737.5
หลัก 3	3	10	2	60	10	2	60	8	2	48	168	21	3150
รอง 1	3	7	2	42	9	2	54	4	2	24	120	15	2250
รอง 2	3	5	1	15	7	1	21	6	1	18	54	6.75	1012.5

หมายเหตุ : คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.67 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนบ้านซับพงโพด

รายชื่อผู้เก็บหาอึ่ง	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงาน ต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	3	5	3	45	4	3	36	4	3	36	117	14.625	2193.75
หลัก 2	3	3	3	27	6	3	54	4	3	36	117	14.625	2193.75
หลัก 3	3	3	2	18	7	2	42	4	2	24	84	10.5	1575
รอง 1	3	2	2	12	2	2	12	3	2	18	42	5.25	787.5
รอง 2	3	2	1	6	2	1	6	3	1	9	21	2.625	393.75

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

4.7.4 การคำนวณต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านซับพงโพด

ตารางที่ 4.68 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้านซับพงโพด

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งชุมชน (ครัวเรือน)		ค่าแรงงานต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ปี)		ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ครัวเรือน/ปี)		ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของชุมชน (บาท/ชุมชน/ปี)		รวม
	หลัก	รอง (ก)	หลัก	รอง (ข)	หลัก	รอง (ค)	รอง (ง) = (ค) ÷ (ก)	หลัก	รอง = (ง) x (ข)		
หน่อไม้	3	2	3	7	14287.5	3262.5	1631.25	14287.5	11418.75	25706.25	
อึ่ง	3	2	3	7	6300	1125	562.5	6300	3937.5	10237.5	

4.7.5 การคำนวณมูลค่ารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านซับพงโพด

ตารางที่ 4.69 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปี และมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนบ้านซับพงโพด

ผลผลิตจากป่า	ราคาผลผลิต (บาท)		มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	มูลค่าสุทธิ (บาท/ชุมชน/ปี)
	เต็ม	เฉลี่ย			
หน่อไม้	100	100	40375	25706.25	14668.75
อึ่ง	120	120	59700	10237.5	49462.5

4.7.6 การคำนวณต้นทุนอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนบ้าน ชับพง โพด

ตารางที่ 4.70 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าของชุมชนบ้านทับพงโพด

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าราคาต่อ		อายุใช้งาน (ปี)	ราคาไฟฉาย ต่อปี (บาท/ปี)	จำนวนวันที่ใช้ ต่อปี (วัน/ปี)	ค่าไฟฉายต่อปี (บาท/ปี) (จ) = ค x ง
	หน่วย (บาท)	หน่วย (ก)				
หลัก 1	250		5	50	0.493150685	24.65753425
หลัก 2	200		5	40	0.493150685	19.7260274
หลัก 3	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 1	150		2	75	0.493150685	36.98630137
รอง 2	200		4	50	0.493150685	24.65753425
					14	130.6849315

สรุปต้นทุนไฟฉายทั้งชุมชน 365.917 บาท

4.7.7 มูลค่าสุทธิที่คำนวณได้จากผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนบ้านทับพงโพด

ตารางที่ 4.71 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนบ้านทับพงโพด

ลำดับ ความสำคัญ	ผลผลิตจากป่า (หน่วย)	ปริมาณรวมต่อ ปี (หน่วย/ปี)	ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงาน รวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ ปี)	มูลค่าสุทธิ (หักเฉพาะต้นทุนแรงงาน) (บาท/ชุมชน/ปี)
1	หน่อไม้ (กก.)	403.75	100	40375	25706.25	14668.75
2	อึ่ง (กก.)	497.5	120	59700	10237.5	49462.5
รวมมูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชน						64131.25
มูลค่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน = 1282.625 บาท/ครัวเรือน/ปี						

4.8 ป่าชุมชนเมืองลับแล ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ป่าชุมชนเมืองลับแล ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ขนาด 715 ไร่ 3 งาน 11 ตารางวา (ภาพที่ 4.9) เริ่มโครงการในปี 2552 จัดเป็นป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 อยู่ใกล้กับบ้านโคกวังวน และบ้านโคกสามัคคี (กรมป่าไม้, 2558ช)

พืชที่พบส่วนมาก คือ หน่อไฉด เห็ดประเภทต่างๆ เช่น เห็ดโคน เห็ดเผาะ เห็ดโคกโคไค หน่อไฉด (หน่อไม้) นิยมนำมาแกง และมีจำนวนมาก สัตว์ที่นิยมหาคือ อึ่ง แอ้ ไช้มดแดง แม่เป้ง โดยการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของความหลากหลายทางชีวภาพในเขตพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโคกวังวน บ้านโคกวังวน ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีผลการศึกษาตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 4.10 ที่ตั้งและขอบเขตของป่าชุมชนเมืองลับแล ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

4.8.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การคำนวณปริมาณการเก็บหาต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หลักและกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์รอง ดังนี้

ตารางที่ 4.72 ปริมาณการเก็บหาเห็ดเหาะต่อปีของชุมชนเมืองลับแล

รายชื่อผู้เก็บหา เห็ดเหาะ (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง	ปริมาณ ต่อเดือน	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง	ปริมาณต่อ เดือน	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง	ปริมาณต่อ เดือน	
	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	
หลัก 1	8	5	40	10	5	50	8	4	32	122
หลัก 2	7	5	35	10	5	50	9	4	36	121
หลัก 3	8	5	40	11	4	44	13	3	39	123
รอง 1	4	3	12	7	3	21	3	3	9	42
รอง 2	4	3	12	6	3	18	3	4	12	42

จากตารางที่ 4.72 การคำนวณปริมาณการเก็บหาเห็ดเหาะต่อปีของชุมชนเมืองลับแล สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาเห็ดเหาะได้ 366 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาเห็ดเหาะได้ 84 กิโลกรัมต่อปี

ตารางที่ 4.73 ปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนเมืองลับแล

รายชื่อผู้เก็บหา อึ่ง (กลุ่มตัวอย่าง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			ปริมาณต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (กก.)
	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง	ปริมาณ ต่อเดือน	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง	ปริมาณ ต่อเดือน	จำนวน ครั้ง	ปริมาณ ต่อครั้ง	ปริมาณ ต่อเดือน	
	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	(กก.)	
หลัก 1	6	5	30	8	4	32	11	3	33	95
หลัก 2	5	5	25	8	4	32	7	3	21	78
หลัก 3	6	4	24	4	3	12	9	2	18	54
รอง 1	5	3	15	5	4	20	4	3	12	47
รอง 2	5	3	15	4	3	12	4	1.5	6	33

จากตารางที่ 4.73 การคำนวณปริมาณการเก็บหาอึ่งต่อปีของชุมชนเมืองลับแล สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้ประโยชน์หลักสามารถหาอึ่งได้ 227 กิโลกรัมต่อปี

ผู้ใช้ประโยชน์รองสามารถหาอึ่งได้ 80 กิโลกรัมต่อปี

4.8.2 การคำนวณปริมาณการเก็บหารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าของชุมชนเมืองลับแล

ตารางที่ 4.74 ปริมาณการเก็บหาผลผลิตจากป่ารวมต่อปีของชุมชนเมืองลับแล

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้		จำนวนผู้ใช้		ปริมาณรวมต่อปี		ปริมาณเฉลี่ยต่อ		ปริมาณรวมต่อปีของชุมชน	
	ประโยชน์		ประโยชน์ทั้ง		(กลุ่มตัวอย่างจาก		ครัวเรือน		ปริมาณรวมต่อปีของชุมชน	
	(กลุ่มตัวอย่าง)		ชุมชน		ตารางที่ 4.80, 4.81)		(กลุ่มตัวอย่าง)		(หน่วย/ชุมชน/ปี)	
	(ครัวเรือน)		(ครัวเรือน)		(หน่วย)		(หน่วย/ครัวเรือน/ปี)			
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง	รวม
		(ก)		(ข)		(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)			= (ง) x (ข)
เห็ดเผาะ	3	2	3	11	366	84	42	366	462	828
อึ่ง	3	2	3	11	227	80	40	227	440	667

4.8.3 การคำนวณต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนเมืองลับแล

เมืองลับแล

ตารางที่ 4.75 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาเห็ดเผาะของชุมชนเมืองลับแล

รายชื่อผู้เก็บหาเห็ดเผาะ	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	6	8	3	144	10	3	180	8	3	144	468	58.5	8775
หลัก 2	6	7	3	126	10	3	180	9	3	162	468	58.5	8775
หลัก 3	6	8	2	96	11	2	132	13	2	156	384	48	7200
รอง 1	6	4	2	48	7	2	84	3	2	36	168	21	3150
รอง 2	6	4	1	24	6	1	36	3	1	18	78	9.75	1462.5

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

ตารางที่ 4.76 ต้นทุนแรงงานต่อปีของการเก็บหาอึ่งของชุมชนเมืองลับแล

รายชื่อผู้เก็บหาอึ่ง	เวลาเฉลี่ยต่อครั้ง (ชั่วโมง)	เดือนมิถุนายน			เดือนกรกฎาคม			เดือนสิงหาคม			จำนวนชั่วโมงต่อปี	แรงงาน (วัน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท)
		จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง	จำนวนครั้ง	จำนวนคน	จำนวนชั่วโมง			
หลัก 1	6	6	3	108	8	3	144	11	3	198	450	56.25	8437.5
หลัก 2	6	5	3	90	8	3	144	7	3	126	360	45	6750
หลัก 3	6	6	2	72	4	2	48	9	2	108	228	28.5	4275
รอง 1	6	5	2	60	5	2	60	4	2	48	168	21	3150
รอง 2	6	5	1	30	4	1	24	4	1	24	78	9.75	1462.5

หมายเหตุ: คิดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 150 บาทต่อวัน

4.8.4 การคำนวณต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนเมืองลับแล

ตารางที่ 4.77 ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของการเก็บหาผลผลิตจากป่าของชุมชนเมืองลับแล

ผลผลิตจากป่า	จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง) (ครัวเรือน)		จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งชุมชน (ครัวเรือน)		ค่าแรงงานต่อปี (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ปี)		ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน (กลุ่มตัวอย่าง) (บาท/ครัวเรือน/ปี)		ต้นทุนแรงงานรวมต่อปีของชุมชน (บาท/ชุมชน/ปี)		รวม
	หลัก	รอง	หลัก	รอง	หลัก	รอง	รอง	หลัก	รอง		
		(ก)		(ข)		(ค)	(ง) = (ค) ÷ (ก)		(จ) = (ง) x (ข)		
เห็ดเผาะ	3	2	3	11	24750	4612.5	2306.25	24750	25368.75	50118.75	
อึ่ง	3	2	3	11	19462.5	4612.5	2306.25	19462.5	25368.75	44831.25	

4.8.5 การคำนวณมูลค่ารวมต่อปีของผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะ

ต้นทุนแรงงานของชุมชนเมืองลับแล

ตารางที่ 4.78 มูลค่ารวมของผลผลิตจากป่าที่เก็บได้ต่อปีและมูลค่าสุทธิที่หักเฉพาะต้นทุนแรงงานของชุมชนเมืองลับแล

ผลผลิตจากป่า	ราคาผลผลิต (บาท)		มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงานต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	มูลค่าสุทธิ (บาท/ชุมชน/ปี)
	เต็ม	เฉลี่ย			
เห็ดเผาะ	400	400	331200	50118.75	281081.25
อึ่ง	150	150	100050	44831.25	55218.75

4.8.6 การคำนวณต้นทุนอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเก็บหาผลผลิตจากป่าของป่าชุมชนเมืองลับแล

ตารางที่ 4.79 ต้นทุนการใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าของชุมชนเมืองลับแล

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้ไฟฉายในการเก็บหาของป่าราคาต่อหน่วย (บาท)		อายุใช้งาน (ปี)	ราคาไฟฉายต่อปี (บาท/ปี)	จำนวนวันที่ใช้ต่อปี (วัน/ปี)	ค่าไฟฉายต่อปี (บาท/ปี)
	หลัก	รอง				
หลัก 1	100		5	20	0.493150685	9.863013699
หลัก 2	80		5	16	0.493150685	7.890410959
หลัก 3	90		2	45	0.493150685	22.19178082
รอง 1	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 2	80		4	20	0.493150685	9.863013699
					11	74.46575342

สรุปต้นทุนไฟฉายทั้งชุมชน 163.8246575 บาท

ตารางที่ 4.80 ต้นทุนการใช้เสื่อมในการเก็บหาของป่าของชุมชนเมืองลับแล

ผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มตัวอย่าง)	ใช้เสื่อมในการเก็บหาของป่าราคาต่อ		อายุใช้งาน (ปี)	ราคาเสื่อมต่อปี (บาท/ปี)	จำนวนวันที่ใช้ต่อ ปี	ค่าเสื่อมต่อปี (บาท/ปี)
	หน่วย	บาท				
หลัก 1	100		5	20	0.493150685	9.863013699
หลัก 2	80		5	16	0.493150685	7.890410959
หลัก 3	90		2	45	0.493150685	22.19178082
รอง 1	100		2	50	0.493150685	24.65753425
รอง 2	80		4	20	0.493150685	9.863013699
					11	74.46575342

สรุปต้นทุนเสื่อมทั้งชุมชน 163.8246575 บาท

4.8.7 มูลค่าสุทธิที่คำนวณได้จากผลผลิตจากป่าในแต่ละชนิดของชุมชนเมืองลับแล

ตารางที่ 4.81 สรุปผลมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชนเมืองลับแล

ลำดับ ความสำคัญ	ผลผลิตจากป่า (หน่วย)	ปริมาณรวมต่อ ปี (หน่วย/ปี)	ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่ารวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ปี)	ต้นทุนแรงงาน รวมต่อปี (บาท/ชุมชน/ ปี)	มูลค่าสุทธิ (หักเฉพาะต้นทุนแรงงาน) (บาท/ชุมชน/ปี)
1	เห็ดเผาะ (กก.)	828	400	331200	76387.5	254812.5
2	อึ่ง (กก.)	667	150	100050	80887.5	19162.5
รวมมูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากป่าของชุมชน						273975
มูลค่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน = 5479.5 บาท/ครัวเรือน/ปี						

บทที่ 5

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าชุมชนใช้ผลผลิตหลักจากป่า 5 รายการ ได้แก่ เห็ด อึ่ง ไช้มัดแดง ผักหวาน และหน่อไม้ (ตารางที่ 5.1) ป่าชุมชนเขาสามลีสบองและเขาเขียวมีมูลค่ารวมของผลผลิตมากที่สุดถึงเกือบหกแสนบาท ทำให้แต่ละครัวเรือนมีรายได้ถึง 11,889 บาทต่อปี มากกว่าอันดับสองถึงสองเท่า รองลงมาคือป่าชุมชนเมืองลับแล บ้านมาบกราด โคนหนองงาซ่าง บ้านซัพพงโพด บ้านวังไผ่ และบ้านดอนจันทร์ ตามลำดับ ผลผลิตที่มีมูลค่ามากที่สุดในเกือบทุกชุมชนคือเห็ดป่า เช่น เห็ดเผาะ หรือ เห็ดโคน รองลงมาคืออึ่งที่พบในทุกป่าชุมชนที่ศึกษา ไช้มัดแดง ผักหวาน และหน่อไม้ ตามลำดับ โดยหน่อไม้พบมีการนำมาบริโภคมากเฉพาะในป่าชุมชน โคนหนองงาซ่างเพียงที่เดียว

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบมูลค่าผลผลิตจากป่าชุมชนที่ศึกษา

ป่าชุมชน	เห็ด	อึ่ง	ไช้มัดแดง	ผักหวาน	หน่อไม้	รวม	ต่อครัวเรือน*
โคกหนองงาซ่าง	-	67,522	38,362	-	18,793	124,677	2,494
บ้านมาบกราด	106,393	86,000	48,262	-	-	240,655	4,813
บ้านดอนจันทร์	29,700	8,187	-	16,860	-	54,747	1,095
บ้านวังไผ่	29,700	16,860	-	8,187	-	54,747	1,095
บ้านเขาสามลีสบอง และเขาเขียว	308,212	131,150	128,075	26,992	-	594,429	11,889
บ้านซัพพงโพด	14,668	49,462	-	-	-	64,130	1,283
เมืองลับแล	254,812	19,162	-	-	-	273,974	5,479
รวม	743,485	378,343	214,699	52,039	18,793	1,407,359	2,891

*50 ครัวเรือนต่อชุมชน

ขนาดของป่าชุมชนมีความสัมพันธ์กับผลผลิตที่ได้เป็นอย่างมาก ป่าชุมชนบ้านเขาสามลีสบองและเขาเขียวมีขนาดพื้นที่กว่า 7 พันไร่ จึงมีผลผลิตจากป่ามากที่สุด รองลงมาคือป่าชุมชนเมืองลับแลที่มีพื้นที่ 7 ไร่ยกกว่าไร่ และป่าชุมชนบ้านมาบกราดที่มีพื้นที่ 4 ไร่ยกกว่าไร่ แต่ป่าชุมชนโคกหนองงาซ่างและป่าชุมชนบ้านดอนจันทร์ที่มีพื้นที่ 4 ไร่ยกกว่าไร่ เช่นกัน แต่ให้ผลผลิตที่น้อยกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุมชนในพื้นที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้มากกว่า หรือมีหนทางทำกินที่ดีกว่า จึงไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผลผลิตจากป่าเพื่อการยังชีพ

จากการสำรวจพรรณไม้ พบพรรณไม้ในป่าโคกใหญ่ทั้งสิ้น สักคมไม้ในป่าโคกใหญ่ เป็นพรรณไม้ที่ไม่ใหญ่มากนัก ซึ่งพบพรรณไม้ต้นเพียงไม่มากนัก ในขณะที่พบพรรณไม้หนุ่มมีหลากหลายชนิด เนื่องจากเป็นป่าที่กำลังฟื้นตัวจากการถูกบุกรุกทำลายมายาวนาน รวมทั้งไม้หนุ่มเป็นไม้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากป่าดั้งเดิมที่ถูก

ทำลายไป และพรรณไม้ที่มีอิทธิพลในสังคมป่า คือ ไม้เหียง ไม้เต็ง มะกอกเกลื่อน ไม้พลวง ไม้แดง ฯลฯ และไม้พื้นล่าง คือ เหมือดแอ รองลงมาคือ กันครก หญ้าเพ็ก หญ้าคา ฯลฯ จากการใช้ประโยชน์

ผลผลิตจากป่าของชุมชน พบว่า ชุมชนเก็บหาเห็ดมาบริโภคและจำหน่าย แสดงให้เห็นระบบนิเวศภายในป่าเอื้อต่อการให้ผลผลิตเห็ดป่า ดังเห็นได้จากชนิดพรรณไม้เด่นในสิบอันดับแรก เช่น ไม้แดง ไม้เหียง ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้พลวง ซึ่งเป็นบริเวณที่เอื้อต่อการเจริญของเห็ดชนิดต่างๆ พืชผักป่าชุมชนนำมาใช้ประโยชน์ ผลไม้ป่าที่ชุมชนนิยมนำมาใช้ประโยชน์มาก เช่น มะขาม และนมควาย แต่เป็นพรรณพืชที่พบได้น้อยในสังคมป่าจึงน่าเป็นห่วงว่าชนิดพรรณพืชนี้จะได้รับผลกระทบหากสภาพนิเวศวิทยาของป่าเปลี่ยนแปลงไป อนุรักษ์ แมลง และผลผลิตจากแมลง สัตว์ป่า มีปริมาณการใช้ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1 ซึ่งในแต่ละฤดูกาลของการเก็บหาไม่เพียงแค่ประชาชนภายในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ป่าเท่านั้นที่ได้เข้าไปใช้ประโยชน์ แต่ยังมีกลุ่มคนจากภายนอกพื้นที่หรือจากต่างจังหวัดเป็นจำนวนมากที่ได้เข้าไปใช้ประโยชน์ ทำให้มีการนำเอาผลผลิตจากป่าออกมาใช้จำนวนมาก ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตเหล่านั้นในอนาคต ดังนั้นการคงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศภายในป่าให้เอื้อต่อการให้ผลผลิต ชุมชนควรรหาแนวทางกำหนดมาตรการขึ้นมา เพื่อใช้ในการควบคุมและจัดการการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่า ทั้งนี้เพื่อให้การใช้ประโยชน์เกิดความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะศึกษาถึงศักยภาพของพื้นที่ป่าที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการการพึ่งพิง ผลผลิตจากป่าของชุมชน เพื่อจะสามารถคาดการณ์ถึงกำลังการผลิตของพื้นที่ป่าในรอบหนึ่งปีได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ กสิการ. (2543). พืชผักพรรณไม้พื้นบ้านอีสาน. มติชน. กรุงเทพฯ.
- กรมป่าไม้ (2554). ความหมายของป่าชุมชน. [ออนไลน์].ที่มา: <http://www.forest.go.th/index>.
- กรมป่าไม้ (2558ก). ป่าชุมชนบ้านบึงประเสริฐ. [ออนไลน์].ที่มา: http://forestinfo.forest.go.th/55/fCom_detail.aspx?id=9352
- กรมป่าไม้ (2558ข). ป่าชุมชนโคกหนองงาช้าง. [ออนไลน์].ที่มา: http://forestinfo.forest.go.th/55/fCom_detail.aspx?id=9268
- กรมป่าไม้ (2558ค). ป่าชุมชนบ้านมาบกราด. [ออนไลน์].ที่มา: http://forestinfo.forest.go.th/55/fCom_detail.aspx?id=7720
- กรมป่าไม้ (2558ง). ป่าชุมชนบ้านดอนจันทร์. [ออนไลน์].ที่มา: http://forestinfo.forest.go.th/55/fCom_detail.aspx?id=7158
- กรมป่าไม้ (2558จ). ป่าชุมชนบ้านวังไผ่. [ออนไลน์].ที่มา: http://forestinfo.forest.go.th/55/fCom_detail.aspx?id=7493
- กรมป่าไม้ (2558ฉ). ป่าชุมชนเขาสามสืบสว่างและเขาเขียว. [ออนไลน์].ที่มา: http://forestinfo.forest.go.th/55/fCom_detail.aspx?id=8001
- กรมป่าไม้ (2558ช). ป่าชุมชนบ้านซำพงโพด. [ออนไลน์].ที่มา: http://forestinfo.forest.go.th/55/fCom_detail.aspx?id=1464
- กรมป่าไม้ (2558ซ). ป่าชุมชนเมืองลับแล. [ออนไลน์].ที่มา: http://forestinfo.forest.go.th/55/fCom_detail.aspx?id=9352
- เดชา บุญค้ำ. (2543). ต้นไม้ใหญ่ในการก่อสร้างและพัฒนาเมือง. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- เต็ม สมิตินันท์. (2544). ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ. 2544). พิมพ์ครั้งที่ 2. ประชาชน. กรุงเทพฯ.
- บุณธิดา เกตุสมบุญ. (2553). คู่มือการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจระบบนิเวศป่าบกจากการใช้ทางตรง. พิมพ์ครั้งที่ 1. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพฯ.
- สมหญิง ปูแก้ว, เพ็ญแข ธรรมเสนานุภาพ และ ธวัชชัย ธาณี. (2552). ความหลากหลายชนิดพรรณไม้และการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าในป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม. สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ. 7(1): 36-50.

- สุทธิรา ชุมกระโทก และ อุษา กลิ่นหอม. (2544). พรรณไม้อีสานเล่ม 1. อภิชาติการพิมพ์.มหาสารคาม.
- สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 8 นครราชสีมา. (2554). โครงการป่าชุมชนจังหวัดนครราชสีมา. [ออนไลน์].
ที่มา: http://www.forest.go.th/nakhonratchasima_8.
- ส่วนส่งเสริมจัดการป่าชุมชน. 2554. ผลการอนุมัติโครงการป่าชุมชน ปี พ.ศ. 2543-2554. [ออนไลน์].ที่มา:
http://www.forest.go.th/community_extension/index.php.
- อุทิศ ภูอินทร์. (2542). นิเวศวิทยาพื้นฐานเพื่อการป่าไม้. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้
คณะวนศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- Gardner, S., Sidisunthorn, P. and Anusarnsunthorn, V. (2000). A field guide to forest trees of
Northern Thailand. Kobfai Publishing Project. Bangkok.
- Lekaql, B. and Round, P. D. (1991). A Guide to Birds of Thailand. Saha Karn Bhaet Co. Bangkok.
- Magurran, A. E. (1988). Ecological Diversity and its Measurement. Princeton University Press,
Princeton, New Jersey, 179 pp.
- Panida, P. (2010). The study of biodiversity in Pongchi community forest Tumbon Thoung Koa,
Wieng Chiangrai for sustainable utilization and conversation. AEE-T Journal of
Environmental Education of Thailand. 1(1): 84-96.

ประวัติคณะวิจัย

หัวหน้าโครงการ

1. ชื่อ (ภาษาไทย) นายพงศ์เทพ สุวรรณวารี
(ภาษาอังกฤษ) Mr. Pongthep Suwanwaree
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. หน่วยงาน
สาขาวิชาชีววิทยา สำนักวิชาวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทรศัพท์ 044 - 224633, โทรสาร 044 - 224633
E-mail : pongthep@sut.ac.th, ptsuwan@hotmail.com

4. ประวัติการศึกษา

- 2546 Ph.D. (Crop and Soil Science) Michigan State University, U.S.A.
2537 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2534 วิทยาศาสตรบัณฑิต (พฤกษศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ผลงานวิชาการ

- Suwanrat, S., D. Ngoprasert, C. Sutherland, P. Suwanwaree and T. Savini. 2015. Estimating density of secretive terrestrial birds (Siamese Fireback) in pristine and degraded forest using camera traps and distance sampling. *Global Ecology and Conservation*. 3: 596-606.
- Pongpetch, N., P. Suwanwaree, C. Yossapol, S. Dasananda and T. Kongjun. 2015. Using SWAT to assess the critical areas and best management practices of nonpoint source pollution in Lam Takong River Basin, Thailand. *EnvironmentAsia*. 8(1): 41-52.
- Strine, C.T., I. Silva, M. Crane, B. Nadolski, T. Artchawakom, M. Goode and P. Suwanwaree. 2014. Mortality of a wild king cobra, *Ophiophagus hannah* Cantor, 1836 (Serpentes: Elapidae) from Northeast Thailand after ingesting a plastic bag. *Asian Herpetological Research*. 5(4): 284-286.

ผู้ร่วมงานวิจัย 1

1. ชื่อ (ภาษาไทย) รศ.ดร.หนูเดือน เมืองแสน
(ภาษาอังกฤษ) Assoc. Prof. Dr. Nooduan Muangsan
2. ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์
3. หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้พร้อมโทรศัพท์และโทรสาร
สาขาวิชาชีววิทยา สำนักวิชาวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จ. นครราชสีมา 30000
โทรศัพท์ 044-224249 โทรสาร 044-224633
อีเมลล์ nooduan@sut.ac.th
4. ประวัติการศึกษา
วท.บ. (ชีววิทยา เกียรตินิยม อันดับ 1) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2539
Ph.D. (Plant Molecular Biology) North Carolina State University, USA พ.ศ. 2546
5. ผลงานวิชาการ
Kijwijan, B., Nokmai, J, and **Muangsan, N.** 2008. Effects of tyrosine and plant growth regulators on growth and development of *Gloriosa superba* Linn. in vitro. Khon Kaen AGR. J., 36: 144-152. [In Thai]
Anotai Prajuabmon, Piyada Theerakulpisut, Boonyuen Kijwijan and **Nooduan Muangsan.** 2009. In Vitro Investigation on Salt Tolerant Characteristics of Rice Seedlings (*Oryza sativa* L.). Research Journal of Agriculture and Biological Sciences. 28:423-427.
Orawan Pimchun and Nooduan **Muangsan.** 2011. In Vitro Regeneration of Purple Glutinous Rice (*Oryza sativa* L.). KRU Sci J. In press [In Thai]

ผู้ร่วมงานวิจัย 2

1. ชื่อ (ภาษาไทย) นางดวงกมล แม่นศิริ
(ภาษาอังกฤษ) Mrs. Duangkamol Maensiri
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก
สาขาวิชาชีววิทยา สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
111 ถ. มหาวิทยาลัย ต.ในเมือง อ. เมือง จ. นครราชสีมา 30000

โทรศัพท์ 044 224615 โทรสาร 044 224633

email: duangkamol@sut.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

2538 วท.บ. (ชีววิทยา), มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2001 Ph.D. (Molecular Biology), University of Manchester

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

gene identification and characterization, molecular cloning

5. ผลงานวิชาการ

Aiumsumang, S. and Maensiri, D. 2011. Exogenously applied ascorbic acid to increase salt stress tolerance in rice. In: **The 12th Symposium on Graduate Research**, 28th January 2011, Khon Kaen University. BM06.

Petcha, N., Maensiri, D. and Saensouk, S. 2011. Assessment of the *rpoB* and *rpoC1* plastid DNA regions for their suitability as DNA barcodes for identification of plants in the genus *Alpinia* Roxb. (Zingiberaceae). In: **The 12th Symposium on Graduate Research**, 28th January 2011, Khon Kaen University. BM07.

ผู้ร่วมงานวิจัย 3

1. ชื่อ (ภาษาไทย) นาย พงษ์ฤทธิ์ ครอบปรัชญา
(ภาษาอังกฤษ) Mr. Pongrit Krubphachaya

2. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

3. หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้พร้อมโทรศัพท์และโทรสาร

สาขาวิชาชีววิทยา สำนักวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

โทรศัพท์: 044-224295 โทรสาร: 044-224633

e-mail : pongrit@sut.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

2551 วิทยาศาสตร์ดุชนิพนธ์ (อณูพันธุศาสตร์- พันธุวิศวกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล

2544 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อณูพันธุศาสตร์- พันธุวิศวกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล

2532 วิทยาศาสตรบัณฑิต (ชีววิทยา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

5. ผลงานวิชาการ

Krubphachaya P, Juricek M, Kertbundit S. 2007. Induction of RNA-mediated resistance to papaya ringspot virus type W. *J Biochem Mol Biol.* 40(3):404-1

